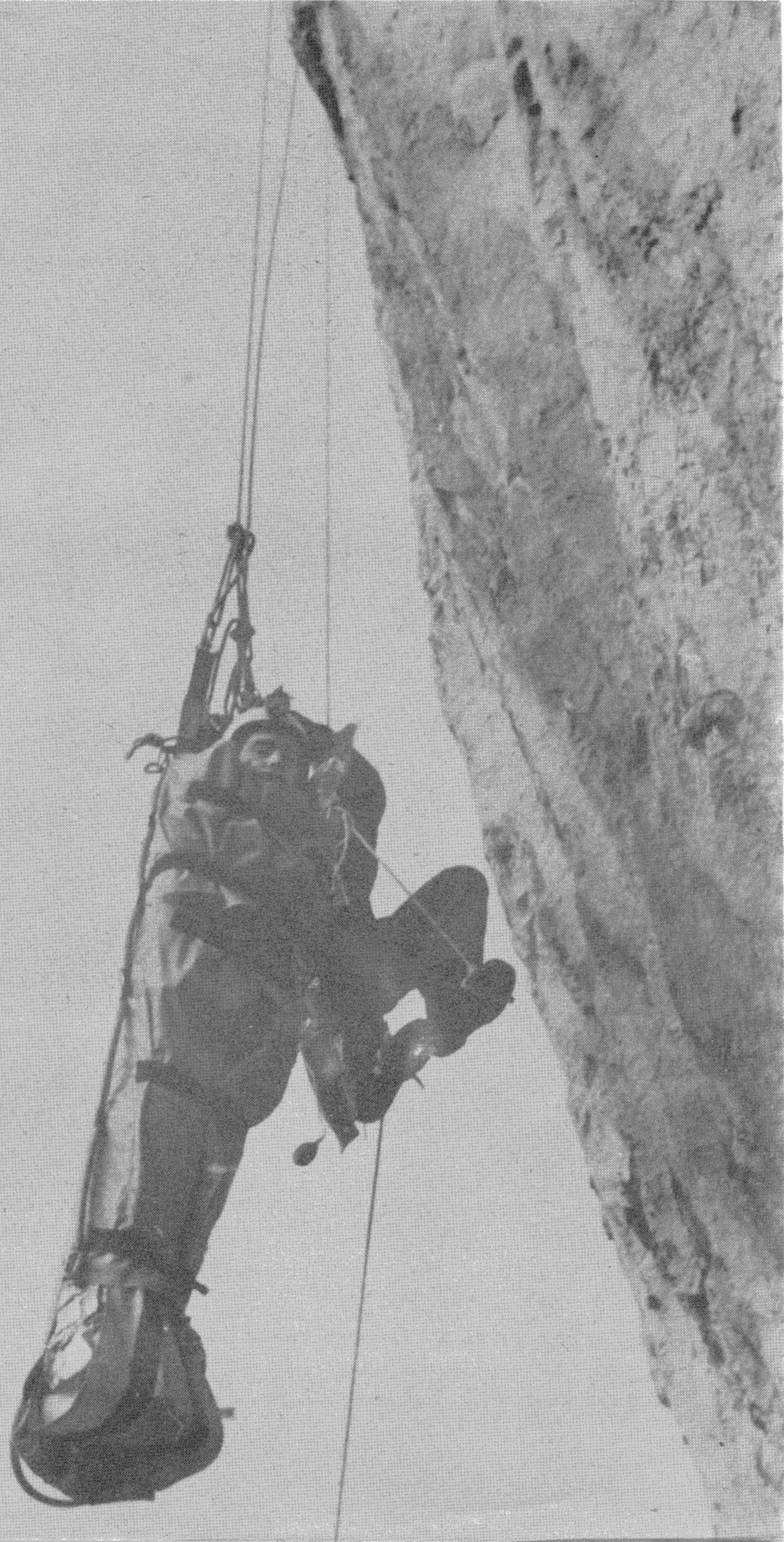

ZPRAVODAJ

Geologický zpravodaj

Těsně po uzávěrce tohoto dvojčísla jsme ještě obdrželi informaci o dvou společenských akcích:

ZO ČSS 1-02 Tetín pořádá již tradiční "Jeskyňářský ples" a to dne 18.1.1986 v kulturním domě na Tetíně. Začátek ve 20,00 hod. K tanci hraje "Studio" .. Vstupné 15,- Kčs.

ZO ČSS 6-10 při ZK ROH Metra Blansko pořádá dne 15.2.1986 od 20,00 hodin již III. reprezentační ples jeskyňářů. Ples se koná v ZK ROH Metra Blansko a skončí až v 5,00 hod. Návštěvníky čeká k občerstvení jeskyňářský guláš a tlačenka "mámy Němcové".

V obou případech se obracejte na adresu pořádajících ZO ČSS.

O B S A H :

IN MEMORIAM	4
A.Zelenka: LEZENÍ VELKÝCH VERTIKÁL	6
EXPEDICE HIMALAYA - přímé zprávy	11
V. Vojíř: Setkání speleozáchránářů	18
BEZPEČNOSTNÍ SMĚRNICE	20
HAVARIJNÍ SMĚRNICE	24
OD NAŠICH DOPISOVATELŮ	
R.Tásler: Jedna nepodařená expedice ...	27
V.Černohous: Expedice "Durmitor 85" ...	28
V.Kacetl,B.Koutecký:Našinci v Kirgizii ...	32
F.Muchna: Návštěva Slovenského krasu ...	33
J.Veselý: Expedice "Pirin 85"	33
R.Tásler: Objevy v jeskyni Trucovna v Krkonoších	35
L.Vavřinec: Zimní ledová výzdoba ve sta- rých štolách v Krupce	37
ČTK : Liečba detí v Bystrianskej j. ...	38
-PM-: Z činnosti ZO ČSS 7-08 Sovinec ..	39
Fotografická soutěž o cenu Stalagmitu .	39
TECHNIKA	
F.Šmikmátor: Úprava horolezecké karabiny Walter M 30 kN	40
J.Hodina: Regenerace a prodloužení ži- votnosti suchých článků	41
CENTRÁLNÍ AKCE	
II. seminář pracovníků histor.podzemí	43
Speleofórum 85	43
VII. setkání speleologů v Českém krasu	44
Kolem ještědských děr	45
Sympozium o speleoterapii	45
III. mezinárodní setkání v Mor. krasu .	46
Drobné zprávy - redakční rubrika	47

Distribuci zajišťuje:

ZO ČSS 1-06
SPELEOLOGICKÝ KLUB PRAHA
prac.skupina Stalagmit
Slezská 48
120 00 PRAHA 2

Adresa redakce:

S T A L A G M I T
(Vladimír Vojíř)
120 00 PRAHA 2 - SLEZSKÁ č.48

CENA VÝTISKU: zdarma

STALAGMIT

zpravodaj
České
speleologické
společnosti
určený
pro
členy
a
spolupracovníky

Vydává:

ZO ČSS 1-06
SPELEOLOGICKÝ KLUB PRAHA
120 00 Praha 2 - Slezská 48

Odpovědný redaktor:

VLADIMÍR VOJÍŘ

Redakční rada:

M.BAKOVSKÁ, DR.J.HROMAS,
K.KAČMAŘÍK, DR.L.KRAUS,
ING.L.PECOLD, V.VOJÍŘ

Tisk:

Tiskařské závody Praha
závod 5, provoz 53

Počet výtisků:

2.000

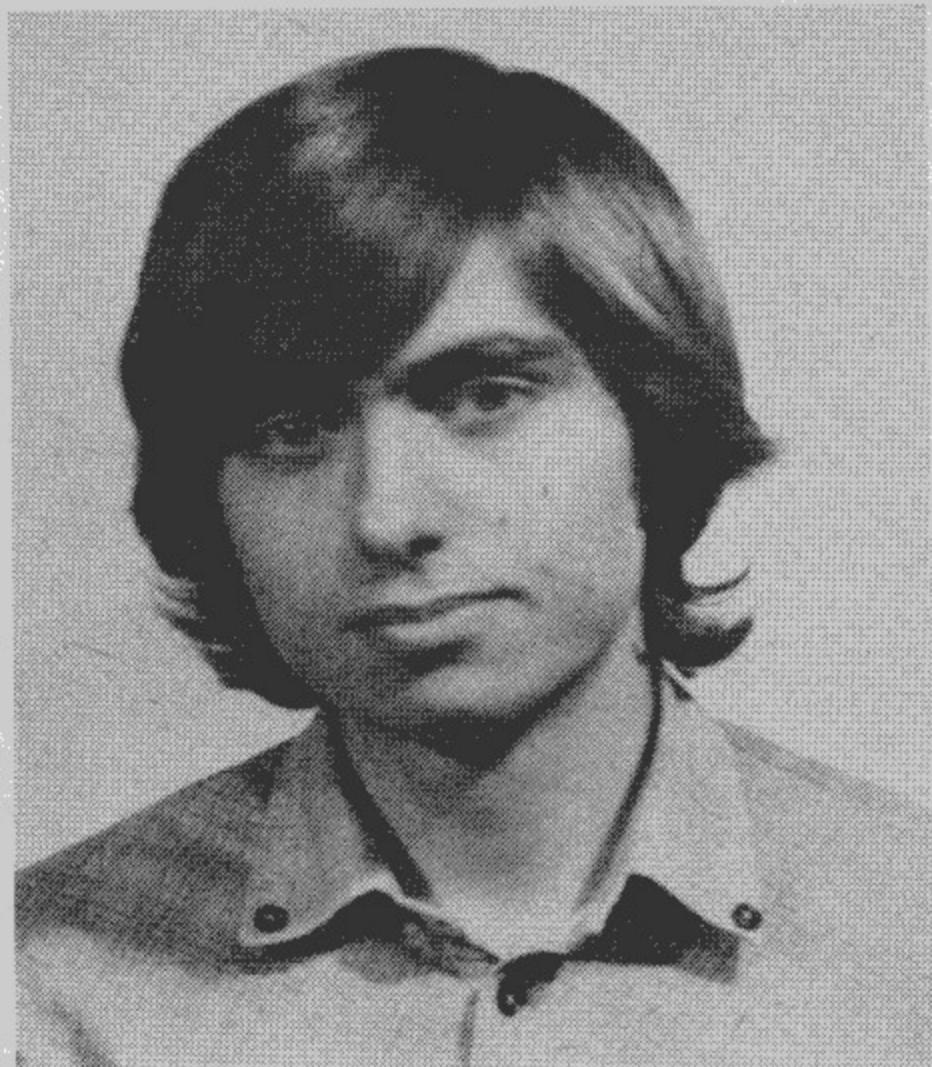
Evidováno odborem kultury NVP
pod č.j.: Kul/3-1904/82

Dopisovatelé:

Dr.P.Bosák (1-01), F.Much-
na (1-02), P.Malý (1-03),
Dr.V.Cílek(1-04), St.Kácha
(1-05),Dr.F.Skrivánek(1-07)
V.Černohous (1-08),Ing. J.
Hovorka (1-10),Ing.Bašík P
(2-01),Ing.J.Seidl (3-01),
B.Zahradníková (3-02), Ing
J.Voves (3-03),V.Velechovský
(4-01),Ing.L.Vavřinec(4-02)
Dr.R.Tásler (5-02),O.Jenka
(5-03),J.Musil (5-04), E.
Bartoň (6-01), L.Jakubcová
(6-02),D.Kuchaříková(6-03),

M.Sedláček(6-05),Dr.M.Kirsch-
ner(6-06),P.Vašík(6-07),H.
Havel(6-08), Ing.M.Piškula
(6-09), K.Skopý(6-10), E.
Gregorová(6-11),Dr.J.Urban
(6-12),P.Samuel(6-13),P.Zají-
cík(6-14),Ing.J.Fatka (6-15),
Ing.F.Šmikmátor(6-16),Ing.
V.Kacetl(6-17),Ing. J.Kučera
(6-19),O.Štos(6-20),I.Komárková
(6-21),Ing.L.Benýšek(7-02),Cet-
kovský J.(7-03),D.Janák
(7-04),R.Sedlář(7-06), Rozsypal
V.(7-07), V. Král (7-08),
I.Kopecký (7-09)

IN MEMORIAM

Jiří KUBÁLEK

Dne 27.8.1985 ve věku 20 let tragicky zahynul v průběhu speleologické expedice v šachtě Besson v propasti Pierre St. Martin ve Francii.

Poznali jsme Jirku jako pracovitého a spolehlivého kamaráda, který ve speleologii nalezl svou velkou lásku. Konička, pro kterého byl ochoten jakékoliv oběti.

Velmi brzo se stal jedním z nejschopnějších lezců v klubu, který i přes své sportovní výkony viděl hlavní cíle v průzkumné činnosti.

Bylo možné se s ním setkat u veškerého dění v krasu. Kopal v jeskyni Nad Kačákem, kde se v roce 1984 stal vedoucím pracovní skupiny. Také výkopů v Netopýří jeskyni se zúčastňoval a podílel se zde na nových objevech. Pomáhal dokumentovat štoly na Petříně. Nechyběl při průzkumu propasti Dolného vrchu. Veškerý volný čas, který mu při studiu na ČVUT zbyl, věnoval speleologii. Těžké je loučení s kamarádem jako byl Jirka.

ZO 1-06 Speleologický klub Praha

Ing. Václav KRÁTKÝ

Ve věku 37 let tragicky zahynul při speleologické akci v Moravském krasu, dne 12.10.1985.

Zcela náhodné, tuctové uklouznutí. Na stráni, kde se běžně chodí, kde by nikoho nenapadlo se jistit. Souhra neblahých náhod však naplnila osud člověka - namísto umazaného nadávajícího jeskyňáře nás dole očekával podivně ztichlý, těžce dýchající raněný.

Nepomohla rychle přivolána sanitka, ani intenzivní péče v nemocnici v Brně - večer nám sdělili, že Václav dodýchal.

Nemohli jsme to ani pochopit. Ráno jsme jej viděli svěžího, veselého a najednou - konec. Nezbyla ani chvílička, abychom se mohli rozloučit.

Díky za všechno, co jsi pro nás, pro skupinu a pro Kras udělal.

Pavel GLOZAR

Ve věku 37 let tragicky zahynul při průzkumu nové jeskyně, dne 19.10.1985.

Jeskyňáření se věnoval od 15 let v oblasti Říček v jižní části Moravského krasu jako člen Speleologického klubu v Brně, později jako člen ZO ČSS 6-04 při ZK ROH CKD Blansko.

Vztah ke krasu a přírodě ovlivnil jeho život natolik, že si jejich průzkum a ochranu zvolil za své zaměstnání.

Byl absolventem katedry geologie a paleontologie UJEP v Brně.

Jako pracovník Správy CHKO Moravský kras věnoval svému zaměstnání, které mu bylo i koníčkem, svůj volný čas. Byl i aktivním členem ČSTV - horolezeckého oddílu Lokomotiva Brno.

Ztrácíme v něm dobrého kamaráda.

LEZENÍ VELKÝCH VERTIKÁL

ZAVODY V LEZENÍ PO LANE

V dnešním pokračování našeho seriálu výjimečně poněkud odbočíme od původního tématu. K velkým vertikálám, konkrétně k mexickým **Sotanům**, se vrátíme snad již v příštím čísle - ihned poté, co z Association for Mexican Cave Studies (Austin, Texas) dojdou poslední chybějící materiály.

Závody v lezení po laně, tzv. **Prusik contest**, mají ve světě již poměrně dlouhou tradici a na příkladu americké speleologie si můžeme - byť i jen velice stručně - ukázat jejich vznik a vývoj.

Zásadní význam pro rozšíření myšlenky takových utkání má památný víkend z počátku září 1965, kdy alabamská skupina Huntsville Grotto hostila tradiční výroční jeskynářský karneval asociace SERA (Southeastern Regional Association). Lezecké závody měly již tehdy veliký ohlas - zúčastnilo se jich na čtyřicet speleologů. Od samého počátku se stal jejich organizátorem a vůdčím duchem Bill Cuddington z Huntsville, výjimečně aktivní lezec a dnes již nestor americké školy SRT.

Pro stručné seznámení s pravidly těchto závodů snad bude nejlépe se o průběhu památného klání v Huntsville [1], které se konalo v místní hale "Colosseum" vysoké 10,7 m. Vystrojení bylo provedeno dvěma různými lany fy **Goldline** (průměr 11,1 mm, resp. 12,7 mm), mezi nimiž mohli lezci volit. Byla označena dvěma příčnými, třináct milimetrů širokými černými pruhy, od konce vzdálenými deset stop (3,05m) a 110 stop (33,5m). Závodilo se tedy na vzdálenost jednoho sta stop, tj. 30,5 m. Lano procházel kladkou zavěšenou na stropě haly a pak vedlo šikmo dolů k 15 m vzdálené slaňovací brzdě, ukotvené na obyčejném kovovém zábradlí.

Obsluhu slaňovátka zajišťoval zkušený "brzdař", dobře obeznámený s jeho ovládáním i s pravidly soutěže.

Dovolte nyní kratičké historické odbočení: Roku 1965 bylo zde jako lanové brzdy použito pomůcky zvané **"slaňovací špulka"** (Rappel-spool). Slo o dřevěný (!) váleček, který měl lezec upevněn vodorovně před sebou. Lano se několikrát ovinulo okolo tohoto válce, čímž docházelo k potřebnému tření a brzdění sestupu. Toto osobité slaňovací zařízení prý vymysleli jeskynáři z University of Virginia v polovině padesátých let. Odtud je přinesl a do širšího užívání v letech šedesátých zavedl Bill Cuddington. Vertikální práce se "špulkou" vyžadovala dosti odvahy - ať již šlo třeba jen o regulaci brzdicí síly během sestupu změnou počtu ovinů lana. Jak vzpomíná John Cole, pozdější vynálezce **"xylofonů"**, teplem při tření se dřevo zahřívalo do počínajícího uhelnatění a rozpálené lano z manilského konopí se do něj hluboce zařezávalo. Celá pomůcka pak při rychlejším slanění dlouhým "práskem" hrozila vzplanutím [2]. Dnes se samozřejmě používají jiné typy dobré regulovatelných slaňovacích brzd.

Soutěžili zvlášt ženy a muži - tehdy ještě ve třech kategoriích podle různých lezeckých stylů. Výstup pomocí dvou uzlů, tří uzlů nebo mechanickými prostředky, tzn. **blokanty**. Dosažené výsledky jsou v **tabulce I**. Každý závodník byl předem důkladně seznámen s pravidly soutěže a měl možnost přihlásit se do jedné, dvou nebo všech tří kategorií a v každé z nich mohl mít maximálně tři pokusy.

Po navázání ulezl každý tři metry k prvé značce na laně bez měření času. Během tohoto nástupu

měl dovoleno si provést ještě poslední "doladění" součástí výzbroje. Závodník se pak musel zastavit svým horním výstupovým prostředkem těsně pod startovní značkou. Zde vyčkal pokynu startéra a pak začal lézt. Na jeho přání mohlo být lano pod ním další osobou napínáno. Čas měřili dva časoměřiči."Brzdař" reguloval rychlosť průchodu lana slaňovací brzdou tak, aby lezec byl stále 15-20 stop (4,6-6,1m) nad podlahou. Jeho povinností bylo - kvůli zachování stejných podmínek pro všechny závodníky - popouštět lano naprostě pravidelně, tzn. bez vertikálních "hupů"! Po dosažení cílové značky lezce spustili na podlahu a rozhodčí po dohodě s časoměřiči vyhlásil čas.

kterého se ovšem může zúčastnit kterýkoliv přítomný jeskyňář, je veliké utkání u příležitosti každého výročí "convention". Zvláště úspěšný v tomto směru byl minulý rok [5]. Na speleo-slavnosti v městě Sheridan (stát Wyoming), pořádané pod heslem "Pojďte s námi jeskyňářit na Divoký západ", bylo vytvořeno 14 světových rekordů v rámci jednotlivých věkových kategorií !!! Sto čtyři zúčastnění závodníků ulezlo celkem 3,5 míle (5,63 km). Jejich průměrný věk byl 25 let - nejmladšímu bylo šest roků, nejstaršímu 68 let! Největší zásluhu o úspěšný průběh utkání měla prý speleologická skupina "Díra ve zdi" (Hole-in-the-Wall Grotto, Wyoming).

Tabulka I.- Výsledky 1965 (Huntsville, Alabama)
(100 stop, tj. 30,5 m)

|1|

<u>Muži</u>	2 uzly:	Bill Cuddington	2:41,2
	3 uzly:	Richard Schreiber	3:28,3
	blokanty:	Steve Klein	2:29,5
<u>Ženy</u>	3 uzly:	Dorothy Patten	5:50,0
		(ostatní kategorie žen nebyly obsazeny)	

Poznámka: Povšimněte si, prosím, poměrně malého rozdílu v časech dosažených ve výstupu pomocí dvou uzelů a pomocí blokantů u mužů. Zřejmě se zde odráží na jedné straně ještě určitá nezkušenosť v používání blokantů (v roce 1965 novinka!), a - na straně druhé - dlouhá tradice a doslova mistrovství amerických lezců ve výstupu pomocí dvou uzelů metodami s "dlouhým krokem" (například systémy Plummer a "Texasská dvojka" - viz. [3]).

Tolik tedy ve zkratce k prvnímu většímu utkání před dvaceti lety. Od té doby doznala pravidla několik dílčích změn:

1) Závodníci jsou přísně rozdeleni do úzkých věkových kategorií (viz. tabulka III.).

2) Ženy a muži závodí na dvě volitelné vzdálenosti (30, resp. 120 m), a to dvěma lezeckými styly: výstup pomocí tří uzelů a pomocí blokantů.

3) Místo krouceného lana fy **Coldline** se používá "**kernmantel**" fy **Blue water** o průměru 7/16 palce tj. 11,1 mm - viz [4].

4) Závody jsou "zlatým hřebem" v podstatě každého setkání jeskyňářů pořádaného i místními speleo-skupinami. Jakési federální finále,

o závodech ve výstupu po laně bylo publikováno množství pojednání, vycházejících z nejrůznějších úhlů pohledu. Pro nás celkem bez předmětné jsou diskuze spojené s problémy přechodu na metrický systém [6]. Zajímavější jsou práce věnované studiem ergonomickým. Pomineme-li učené vývody expertů [7,8], nebude možná na škodu zamyslet se nad údaji shrnutými v tabulce II. Vyplývá z nich především porovnání rychlostí lezení různými výstupovými systémy (Dosažené časy odpovídají světovým rekordům do roku 1977 včetně. Hodnoty jsou zaokrouhleny na celé sekundy). Údaje v závorkách představují teoreticky předpovězené nejkratší dosažitelné časy pro lezce

o hmotnosti 80 kg. Bez ohledu na stupeň jejich přesnosti, který si autor nedovoluje posuzovat, poskytuje určitou představu o potenciálních rezervách jednotlivých používaných lezeckých stylů.

O rezervách, které máme ještě my sami, se můžeme informovat z dat uvedených v tabulce III., jde o nejnovější dostupný soupis světových rekordů ve výstupu po laně - stav ke konci roku 1984 [9].

Tabulka II. – Porovnání rychlostí výstupových systémů [7]

Výstupový systém	Světový rekord '77 (teoret. nejkratší čas)	100 stop (30,5 m)	400 stop (121,9 m)
"Ropewalking" (Gibbsy)	0:28 (0:24)	5:54	(3:10)
2 Jumary + hrudní box	0:44 (0:40)	5:56	(4:10)
2 uzly + hrudní box	1:07 (0:50)		(4:50)
"Inchworm" (píďalka)			(5:20)
3 uzly	1:25 (1:05)	10:01	(5:20)
"Texasská dvojka"	2:20 (1:35)	14:55	(9:00)

Čtenář, zvláště pokud sám je aktivním lezcem, jistě uzná, že dosažené výkony jsou vskutku obdivuhodné - i když jde samozřejmě o rekordy vytvořené v uměle navozených optimálních podmínkách, výrazně odlišných od situací, se kterými se setkáváme v reálné "díře". Povšimněme si např. Billyho časů na 100 stop (3 uzly) a 400 stop (blokanty): s přechodem do vyšší věkové skupiny se jeho výkony ještě zlepšily ! I mnohé jeskyňářici dámy, ať již dle věku by mohly být našimi dcerkami či babičkami, by mnohé z nás v tandemu nechaly rádně pod sebou ... !! Neméně pozoruhodný je jistě i veliký rozsah věkových kategorií.

Cílem dnešního, poněkud atypického dílu našeho seriálu rozhodně nebyla nekritická propagace popisovaných "speleo-show", nebo jejich povyšování nad běžnou, "normální", divákům (či spíše čumilům) skrytou jeskyňářskou dřinu. Nicméně každý z nás by měl znát možnosti své i svého oblíbeného výstupového systému - každý z nás se přece v podzemí může dostat do situace, kdy je třeba si pořádně pospíšit ! Uspořádání podobných utkání v jejich nejjednodušší formě není ostatně záležitostí nikterak technicky náročnou. Neexistuje

také jediný důvod, proč by i jména našich jeskyňářů nemohla v budoucnu figurovat na listině držitelů světových rekordů ... !!

Nyní, ale věnujme pozornost následující obsáhlé tabulce III. na další stránce.

Protože seriál "Lezení velkých vertikál" je jedním z nejčtenějších materiálů ve Stalagmitu, využívá redakce kousku volného místa k působení na morál potencionálních autorů dalších článků a zpráv.

Buďte také nápomocni při vydávání Stalagmitu. Jak ? Jednoduše ! Stačí, když nám zašlete tak jak to před lety uložil ÚV ČSS, do 1. měsíce zprávu o zahraniční expedici, centrální akci, nebo účasti na zahraniční akci. Je však pravdou, že autor nedostane těch pář kaček, co mu pošlou z redakce periodika s širokým okruhem čtenářů. Ale může o akci pohovořit daleko fundovaněji, protože ví, že si jeho článek přečte 2.000 jeskyňářů - a těžko se jich nalezne tolik mezi čtenáři listu s milionovým počtem výtisků.

Tabulka III. Přehled světových rekordů ve výstupu po laně | 9 |
(Stav do konce roku 1984)

Muži : blokanty - 100 stop (30,5 m)

Věková skupina	Dosažený čas	Jméno	Rok
do 12 let	1:01,5	Billy Stucklin	84
13 - 16	0:54,9	Mick Foot	80
17 - 19	0:33,8	Peter Sprouse	73
20 - 29	0:28,1	Bill Stone	77
30 - 39	0:34,1	Dick Graham	83
40 - 49	0:44,3	Jim Hall	84
50 - 59	1:09,9	Chuck Wilkinson	82
nad 60	1:22,6	Vance Nelson	84
BRV	0:28,1	Bill Stone	(1,08 - 65,1 - 3,90)

Muži : 3 výstupové uzly - 100 stop (30,5 m)

do 12 let	18:05,0	Jeff Frantz	84
13 - 16	4:15,0	Peter Southam	79
17 - 19	1:34,7	Peter Sirucek	76
20 - 29	1:18,5	Mike van Note	75
30 - 39	2:16,6	Richard Schreiber	82
40 - 49	2:57,1	Bill Cuddington	79
50 - 59	2:45,7	Bill Cuddington	84
nad 60	6:42,7	John van Swearingen	82
BRV	1:18,5	Mike van Note	(0,39 - 23,3 - 1,40)

Muži : blokanty - 400 stop (121,9 m)

do 12 let	8:26,0	Billy Stucklin	84
13 - 16	7:28,8	Mick Foot	80
17 - 19	5:55,4	Peter Sprouse	73
20 - 29	5:51,0	Ron Simmons	80
30 - 39	4:50,5	Bill Corley	82
40 - 49	6:33,7	Bill Cuddington	82
50 - 59	6:31,5	Bill Cuddington	84
nad 60	7:27,1	Darrel Tomer	78
BRV	4:50,5	Bill Corley	(0,42 - 25,2 - 1,51)

Muži : 3 výstupové uzly - 400 stop (121,9 m)

17 - 19	10:51,9	John Bassett	70
20 - 29	10:01,6	Mike van Note	75
30 - 39	10:16,6	Marion o. Smith	79
40 - 49	10:56,5	Marion O. Smith	83
BRV	10:01,6	Mike van Note	(0,20 - 12,2 - 0,73)

Ženy : blokanty - 100 stop (30,5 m)

Věková skupina	Dosažený čas	Jméno	Rok
do 12 let	1:44,5	Susan Medville	84
13 - 16	1:29,7	Kim Stevener	83
17 - 19	0:50,6	Nora White	72
20 - 29	0:44,6	Patty Mothes	81
30 - 39	0:56,3	Donna Mroczkowski	81
40 - 49	1:05,4	Miriam Cuddington	84
50 - 59	1:25,1	Avis van Swearingen	83
nad 60	13:22,3	Sara Corrie	81
BRV	0:44,6	Patty Mothes	(0,68 - 41,0 - 2,46)

Ženy : 3 výstupové uzly - 100 stop (30,5 m)

do 12 let	9:32,3	Ginger McPhee	84
17 - 19	2:42,2	Dena Hawes	73
20 - 29	2:50,0	Nancy Bridges	73
30 - 39	2:05,0	Martha Clark	84
50 - 59	6:12,6	Avis van Swearingen	83
BRV	2:05,0	Martha Clark	(0,24 - 14,6 - 0,88)

Ženy : 3 výstupové uzly - 400 stop (121,9 m)

30 - 39	12:29,3	Martha Clark	84
BRV	12:29,3	Martha Clark	(0,16 - 9,76 - 0,59)

Ženy : blokanty - 400 stop (121,9 m)

do 12 let	14:12,1	Susan Medville	84
20 - 29	5:59,0	Nana Bain	82
30 - 39	8:05,8	Sherry Engler	81
40 - 49	10:56,9	Miriam Cuddington	84
50 - 59	11:11,1	Avis van Swearingen	83
BRV	5:59,0	Nana Bain	(0,34 - 20,3 - 1,22)

Poznámka: BRV = absolutně nejlepší čas v dané disciplíně bez rozdílu věku. Tři číselné údaje v závorkách udávají hodnotu rekordu v m/sec. , m/min. a km/hod.

Literární prameny:

- [1] Patten J.M.: NSS News 24/8/, 187/1966.
 - [2] Cole J.: NSS News 39, 145/1981
 - [3] Thrun R.: Prusiking. NSS, The Speleo Press, Austin, U.S.A.
 - [4] MacGregor K.: Nylon Highway 4, 24/1975
 - [5] Cuddington B.: NSS News 42/8/, 261/1984
 - [6] Cuddington B.: Nylon Highway 14, 1/1981
 - [7] Graham D.: Nylon Highway 7, 15/1977
 - [8] MacGregor K.: Nylon Highway 8, 2/1978
 - [9] Cuddington M., Cuddington B.: Nylon Highway 19,10 | 1984
- Tonda Zelenka
ZO ČSS 1-06
Speleologický klub Praha

těm zpravodajství od účastníků expedice, které jsme vydali.

1. zpráva polopoušt Turecko 25.8.1985

Po odjezdu z Prahy začínají první problémy v Kolíně, kde nemůžeme sehnat pasterizované pivo a kanistry. Nocujeme před Bratislavou a dostáváme dešťový křest. Václav Janáček poštípán moskyty. Přejezd maďarské hranice s menšími problémy - schází vývozní povolení na potraviny. Průjezd Jugoslávii hladký - "objeven" krasový kaňon řeky Nišavy. Bulharskem po dobré autostrádě na turecké hranice. Zde začínají problémy. Jedenadvacetihodinová diskuze s tureckými celníky se odehrává na několika zdejších celnicích a v nedalekém městě, aby se opět vrátila na TIR Kapikule celnici. Vyrážíme dál i s přídavnou nádrží. Ještě večer dorážíme na pobřeží Marmara Deniz a koupeme se v nočním moři plném svítících živočichů. Druhý den ráno jsme dorazili do Cařihradu a dobyli československý konzulát. Byli jsme vlídně přijati. Odpoledne marně hledáme uličku lásky. Jarda se nám ztrácí mezi místními veksláky a vrací se v devět večer

s pytlíkem žvýkaček á 30 hal/kus. My ostatní jsme udiveni ruchem na istambulském tržišti. Navštěvujeme Hagia Sofii, jeden z deseti největších chrámů na světě. Zíráme na "modrou" mešitu, Zlatý roh a na Turkey. Večer spíme na konzulátě a dnes vyrážíme v ranních hodinách (abychom se vyhnuli policii) směr Ankara. Pobřežní nížiny záhy přecházejí v hory pokryté téměř evropským boro-jedlovým lesem. Začínáme mít pocit, že jsme v Asii. Objevuje se vyprahlá pustina téměř bez vegetace. Krajina je neobyčejně barevná, hnědá, červená, zelená - prostě nádhera. Ankara je malebné město rozložené v mnoha přilehlých kopcích. Skoro nevěříme, že jsme pouhých 2.477 km od školy v Berouně. Začínáme nocovat v pustině východně od Ankary, těsně pod obcí jsou pravděpodobně banditi.

Daří se nám dobře, všichni jsme zdrávi a zatím se nehádáme. Je noc a my jdeme jíst polévku.

účastníci expedice Himalaya

Na snímku ČTK je pohled na zasněžený Ararat (5.165 m n.m.)

2. zpráva

Írán, Isfahán, 31.8.1985

Ve východním Turecku asi 500 km východně od Ankary jsme narazili na krasové území v údolí řeky Kizilirmak, budované v délce 35 km sádrovcem. Byly nalezeny závrtky, propástky a polje, místy se šoty. Dále jsme projeli údolí na horním toku Eufratu a zamířili přímo pod zasněžený Ararat (5.165 m n.m.). Na rozsáhlé pláni pod Araratem potkáváme kurdské kočovníky s početnými stády koní, ovcí a koz. Na turecké celnici jsme po 17 hod. bezproblémově odbaveni díky místním vekslákům. Sjíždíme na íránskou celnici Bazargan, kde nám zázračně

pomáhá průvodní dopis v perštině. Spíme asi 30 km za hranicemi ve vápencovém kaňonu. Octli jsme se v neobvyklé roli dovozců nafty na Střední východ. Další den vyrážíme směrem na Tabríz. Země je problematická a v současné době nevhodná pro turistiku. Právě probíhají muslimské svátky, což jak předpokládáme vede ke zmírnění bojů. Díky bulharským tirákům se hladce bez kontrol dostáváme do Teheránu.

Zde již neplatí žádné dopravní předpisy, řídí i devítileté děti a klidně v protisměru. Díky schopnosti řidiče Jardy se umě proplétáme směrem na Isfahán. Dnes plánujeme prohlídku Isfahánu a přesun do Jazdu. Nálada stále dobrá,

teploty přes den 40 stupňů. V noci jsme zažili i mráz, na boudě se tvořil led. Bereme vodu. Je dobrá, ale trochu slaná, jak je na velké solné poušti obvyklé. Větší zdravotní problémy zatím žádné.

účastníci expedice Himalaya

3. zpráva
severní Balúčistán, 4.9.1985

Poslední zprávu z Isfahánu jste doufám dostali. Isfahán nás okouzlil, jeho barevné mešity, úzké hliněné uličky a islámský život jak před staletími. Dále pokračujeme kamenitou pouští směrem na Záhedán. Projíždíme vysokými Kohrúdskými horami u Kermanu (přes 4.400 m n.m.) s rozsáhlými mezihoršskými depresemi. Místy to vypadá, jako kdybyste Slovensko zavezli pískem až po úroveň Štrbského plesa a nad rovnou písečnou pláň se zvedaly jen vršky hor. V Íránu nocujeme v kouzelné poušti se zemními pyramidami a úzkými stržemi, které jsou rájem hadů a škorionů. V noci nás budí zavilé vytí šakalů. Objevují se první datlové palmy. Odbavení na pakistánské hraniči je společenská událost. Velitel celnice nás dokonce zve na čaj. Druhý den ujíždíme jen 200 km monotonní šedou pouští bez dobrých cest. Nejedeme více než 25 km/hod. Je to nejhorší den zatím vůbec. Teplota v nejchladnějším místě je 40 stupňů C. Večer jsme všichni odrovnání. Opět nocujeme v poušti a zahrabáváme zde auto až po nápravu. Kdybychom nerozebrali střechu místní chýše, mohli bychom tam být dodnes. Stále jedeme pouští. Balúčové jsou velmi příjemní. Ten-to dopis chceme odeslat večer z Kvéty. Všude jsou velbloudi a písek.

účastníci expedice Himalaya

4. zpráva
Pákistán, Islámábád 10.9.1985

Po vzoru Alexandra Makedonského jsme překročili kalný veletok Indu.

Projíždíme plochou obdělavanou krajinou na samém okraji pouště Thár. Nechali jsme za sebou provincii Sindh, známou v poslední době přepady vlaků. Vstoupili jsme do pákistánského Paňdžábu. Mnohokrát překračujeme zavlažovací kanály a ramena Indu. Na hranicích se dovídáme, že přes Indii můžeme jet s konvojem, který odjíždí 12.9.1985 večer. Potřebujeme ještě vyřídit nějaká víza, a tak míříme do Islámábádu, hlavního města založeného v letech 1959-60. Jsme velmi vlivně přijati na československé ambasádě a dokonce pozváni na vládní plovárnu. Všichni již o nás vědí, neboť naše velké auto je tu velmi nápadné. Na jednom velkém zastupitelství začli dokonce nabíjet samopaly, když jsme se k nim přiblížili.

Navštívili jsme největší mešitu na světě - pro půl milionu lidí, stavěnou arabskými emiráty.

Islámábád je příjemné moderní město se spoustou zeleně a papoušků. Dnes se přesouváme do blízkosti Láhauru. Zítra plánujeme krátkou prohlídku města, a pak doufáme, že se dostaneme do Indie. Díky Jardově pohotovosti a duchapřítomnosti jsme unikli čelní srážce s místním řidičem nákladního vozidla. Jezdí se zde v Pákistánu hrozně. Zajímavá zpráva ze Šinagaru: Rakouský turista polit benzinem a zapálen místními vesničany. Domnívali se, že krade děti pro lékařské pokusy. Jinak jsme všichni zdrávi, pouze Kalíšek přechodil menší sračky. Již je v pořádku, neboť máme bezvadného doktora specialistu. Nálada vcelku dobrá, stále se ještě nehádáme. Ujeli jsme 8.300 km a je to lán světa.

účastníci expedice Himalaya

5. zpráva
jižně od Agry, 15.9.1985

Poslední zprávu jste doufám dostali z Islámábádu. Další den do Láhauru, kde prohlídka města a šok z orientu - smrad, špína, sutiny a uprostřed toho lidé. Velice

Foto ČTK - Z agerské pevnosti se otevírá krásný pohled na nedaleký Tádž Mahal

se nám však líbí červenobílá Badšahova mešita. Ujíždíme na hranice. První noc nás budí hyeny, druhou střelba ze samopalů - to jak se pohraničníci honili s pašeráky. Na indické celnici nebyli příjemní, snažili se najít drogy a vůbec byli nějací blázniví. Na večer odjíždíme s vojáky (jsou to vousatí sikhové v turbanech a s vintovkami) do Ambaly. Ocítáme se v pasti zvané Indie. Tam se člověk s vojáky dostane bez problémů, ale nazpátek eskorta nejezdí a je nutné zvláštní povolení. V Paňdžábu je klid, demokratické volby a spousta vojáků. Nevidíme ani Zlatý chrám v Amritsaru, kolona nás vede okolo města. Po příšerném nočním řízení končíme před půlnocí v Ambale na hranicích Paňdžábu. Vjíždíme do monzunu. Není ani tak velké horko, ale hlavně dusno a vlhklo. Je to horší než suché horko. Prší. Nocujeme v bráně Akbarovy hrobky u Ágry. Je to sice historický monument první třídy, ale za pár rupií tam společně se strážci můžeme spát. U hrobky je obrovská zahrada, kde se pasou antilopy a po stromech lítají opice. Objevujeme pravdivost rčení "drzý jako vopice" (pozdravujeme Danu B. a ostatní přátele).

Opice nám nejenom žerou z ruky, ale posléze i sedí na ramenou, šmátrají po obličeji, tahají za nohavice, cpou se do kapes a pod. V Ágře navštěvujeme mramorovou pohádku, je to skutečně monument - Tádž Mahal. Diáky vám poví více, a pak jedeme po špatných silnicích v dešti. Každou chvíli vidíme těžkou dopravní nehodu. Na noc zastavujeme před Kánpurem. O půlnoci přijíždějí vojáci, abychom odtud odjeli, že tu je nebezpečná oblast. Nechce se nám vstávat, ležíme až do rána bílého, vlhkého. Pak přijdou domorodci, asi 40, teď možná i víc a sledují každý náš pohyb, a když jdeme na záchod, jde jich vždycky pár s námi. S domorodci přilétají mouchy, někdy i přicházejí psi, bůvoli a jiná havět. Bylo by však smutné, kdybychom se v e spřátelené socialistické zemi měli stát rasisty. Jsme tak 700 km od nepálských hranic. Pokračujeme na Váránasí a Patnu.

Vzpomínáme na své domovy, kde nám ochotná žínka uvaří, i pivo z lednice přinese.

Pozdravujeme.

účastníci expedice Himalaya

6. zpráva
(1. zpráva z Nepálu)
1.10.1985, Čovar

Nejdříve čekáme šest dní v ohavném malarickém místě na hraničích, než získáváme "Import License" a můžeme se přesunout do Káthmandú, které je přeplněné hinduistickými památkami. Je to správné místo. Odjíždíme do Dakšinkali, asi 20 km jižně od Káthmandú. Zde je velké obětiště bohyně Kálí a dvě jeskyňářů neznámé jeskyně, - obě v chrámu a obě zazděně. Exot budí nelibost tibetských mnichů, když jim chodí v jeskyni po oltáři

Přejíždíme do vesnice Bainsware, kde mapujeme 80 m dlouhou jeskyni prostorami 8-10 m vysokými, ale neuspokojuje nás to. Odtud směrujeme do Čovaru, asi 5 km jižně od Káthmandú. Zde řeka Bagmati vytvořila úzký asi 70 m hluboký kaňon, v jehož stěnách se nalézají jeskyně. Prolézáme dvě špatně známé jeskyně a jsme zklamáni. Teprve další den zalézáme do hezké plazivky, ze které se vyklube bludiště jako kráva. Nám známá část jeskyně je asi 360 m dlouhá, většinou plazivky, místy s hezkou výzdobou. Kalíšek a Exot zalézají do krátké odbočky, ze které se nakonec stane labyrint. Oba jsou v šoku - Exot, když nalezne kostru, a Kalíšek, když narazí uprostřed jeskyně na schody vedoucí dolů. Dostáváme se po schodišti do hloubky asi 20 m v uměle vylámané chodbě končící závalem. A pak v dalších plazivkách porůznu nalézáme schodiště vedoucí tu dolů, tu nahoru, ztrácející se a zase se objevující. Schodiště je místy pokryto až 1,5 cm silnou vrstvou sintru, je prastaré, a je to záhada hodná Mr. Saudka a Mr. F. Vysíláme našeho nepálského pomocníka Šama, aby pátral po tradici místa. Vesničané mu vysvětlují, že jeskyni vytvořili dva démonové, a Kalíšek říká, že tomu věří.

Dále zalézáme do dobře prozkoumané jeskyně "Zlomeného kola přeludu". To je taky bludiště asi 640 m plazivek. Na rozdíl od ostatních expedic se dostáváme na aktivní tok (60 l/min.), ve kterém dokonce plavou rybky, a nalézáme další tři vchody; jeskyni tak prodlužujeme možná o 60 až 80 m, ale tady je orientace příšerná a taky se tu pravidelně ztrácí celé rozsáhlé expediční skupiny. Dál máme vytipováno dalších několik míst na

trase Káthmandú - Pokhara. Jeskyně asi budou v celém Nepálu, ale krajina je velmi mladá a tak se asi nevyvinuly rozsáhlejší a prostornější systémy. Jinak jsme vcelku zdrávi na těle a často i na duchu a taky se už občas hádáme (dohadujeme), ale většinou jen držíme ztichlou domácnost, všechno v normě. Zdravíme všechny a Nepál doporučujeme jako tip na dovolenou, stojí za to !

účastníci expedice Himalaya

7. zpráva
(2. zpráva z Nepálu)

Postupným mapováním v nově objevené jeskyni, kterou místní lidé nazvou Paramhansa, jsme objevili řadu nových chodeb, takže jeskyně je dnes dlouhá asi 510 m (zmapováno). Při prolongačním průhrabu v nízké plazivce jdoucí ze dna 14 m hluboké propástky se Kalíšek s Exotem prohrabali do dalších prostor. Chvíli nevěděli kde jsou, ale pak našli vlákno "topofilu" z předchozího dne. Zjistili tak, že se ocitli v jeskyni Čakra Tirtha Gufa (jeskyně Zlomeného kola přeludu), která již byla zmapována japonskou Yamaguchi expedicí a německou Gebauerovou expedicí (udávají délku 640 m). V této jeskyni jsme už dříve našli asi 80 m nových chodeb. Propojením obou jeskyní jsme tak vytvořili systém o celkové délce 1.200 m, což je druhý největší systém v Nepálu a čtvrtý největší na indickém subkontinentu.

Za tento výrazný úspěch vděčí expedice především svým morálně politickým kvalitám.

V Nepálu jsme do 9. listopadu. Dopisy sem chodí 18 až 20 dní; do té doby je nám možné psát k Shrestům.

Přesouváme se 50 km severozápadně od Káthmandú do Trisuli.

účastníci expedice Himalaya

8. zpráva
(3. zpráva z Nepálu)
Pokhara, jezero Fewa Tal

Z Čovaru jsme se přesunuli 40 km SZ od Káthmandú a asi 10 km JV od města Trisuli. Opět se ocitáme

v subtropické, či spíš tropické džungli nedaleko soutoku dvou velkých řek. Po strém čtyřhodinovém pochodu s průvodcem se ocítáme před vchodem do jeskyně skryté v zarostlé boční rokli hory **Mahadév**. Exot zalézá do díry a v nejbližší plazivce narází na velkého hada. Vůbec je to hrozně živá jeskyně se stovkami netopýrů. Na pomoc přispěchá Kalíšek a oba jeskyni mapují. Je dlouhá 65 m, vysoká až 6 m a nejdelší krápník je 80 cm dlouhý. Pak se přesouváme do **Káthmandú**, žádáme o tracking permit na oblast **Annapurny**, dostáváme ho a vyrážíme na **Pokharu**. Zastavujeme 92 km západně od **Káthmandú** v kaňonu řeky **Trisuli**, 7 km východně od obce **Fishling**. Na druhé straně velmi vodnaté řeky je skupina čtyř jeskyň.

Přes řeku se dostáváme různě - Zdeněk se Standou jdou přes most, to je jedno lano, na kterém jsou zavěšené necky a ručkuje se. Buffalo s Kalíškem používají člun bezvýsledně. Exot řeku přeplavává a pákrát mizí nedobrovolně pod hladinou. Na druhém břehu zjištujeme, že nejdelší jeskyně má 12 m a druhý den vyrážíme do **Pokhary**. Tady musíme podotknout, že konec monzunu se opozdíl skoro o měsíc, stále prší. Do jeskyně **Patale Chango** se zatím neodvažujeme, vytéká z ní asi 1,5 m³/s. V jeskyni **Západní elektrárenské** (Powerstation), která je podle popisu suchá a ve které jsme chtěli kopat, teče říčka asi 600 l/sec. Obáváme se, že zde v krasu nic neuděláme, monzun nás zastavil. Lokalizujeme alespoň několik nových jeskynních vchodů - vývěrů pro další expedice. Našli jsme tedy tři nové krasové oblasti a jednu větší jeskyni v oblasti již známé. Získali jsme nové poznatky o jeskyních nedostatečně prozkoumaných a lokalizovali jsme pár nových vchodů. K paděstí známým jeskyním v **Nepálu** jsme přidali 15 dalších vesměs malých a další vchody. Máme na kontě druhou nejdelší jeskyni v **Nepálu**, z níž bylo známých jen 640 m. Tím se zdá jsme v podstatě skončili. Připravujeme se na track v oblasti **Annapurny** v délce trvání asi 20 dní, s žádnými většími objevy už nepočítáme a nebude mít ani čas.

Po návratu bychom rádi napsali česko-anglickou zprávu o expedici, nových poznatků je dost.

Jinak jsme vesměs zdrávi a duševně skoro taky. Z **Káthmandú** plá-

nujeme odjezd 9. listopadu. Před odjezdem se ještě ozveme.

účastníci expedice Himalaya

9. zpráva

(4. zpráva z Nepálu)

15.10.1985

Nastává trackingová část naší výpravy. **Track** - to je chůze pěšky po vysokých horách. Kras je ve vysokých polohách velmi málo vyvinutý, ale moc se o tom neví - zprávu zanechala jen britská jeskyňářská skupina - hovoří se v ní o škapech a ponorech na **Annapurně**. Do této rozsáhlé až gigantické vápencové oblasti se vydáváme i my, i když se skutečnými jeskyněmi moc nepočítáme. Spiše jen se zárodečnými stádii vysokohorského krasu. Track bude trvat 20 dní a bude podniknut bez nosičů. První parta ve složení Zdeněk, Standa a Jarouš už vyzátila na okružní 200 km dlouhou trasu okolo všech jedenácti **Annapuren** vnitřním údolím přimykajícím se téměř k **Tibetu** a vedoucím pod **Mustangem**. Cestou budou překonávat vysoký průsmyk **Thorung La** (asi 5.200 m n.m.). Track je obecně považován za relativně snadný (to znamená bez lan, skob a Šerpů). Největší Šerpa je ovšem Jarouš s velkým až neúnosným batohem. Díváme se na to se smíšenými pocity, protože profesionální řidiči málodky bývají fenomenální vysokohorští chodci. Všichni doufáme, že nás Jarda přesvědčí.

Druhá skupina je ve složení Buffalo, Kalíšek a Venca. Toto je skupina himálajských tygrů, kterým jsou i **Himaláje** malé. Kluci zítra poletí do **Jomosonu** (2.700 m n.m.) a odtud podniknou v rámci svých možností výstup na některý z menších vrchů za průsmykem **Dampush** (5.100 m n.m.) směrem na **Dhaulagiri**. Nahoře hodně sněžilo a brzy už povanou ostré větry ze sibiřských plání. Kluci měli už letět včera (nebyly letenky), dneska (nebylo letadlo) a zítra snad bude počasí. Díky nedostatku Zužiny kuchyně shodil Buffalo asi 10 kg a díky nedostatku piva shodil Venca asi 8 kg. Jinak se držíme stejně jako doma s výjimkou Zdeňka, který asi přibal, protože se nemeje. Já jsem ve třetí skupině, která je nemocná. Den před odchodem jsem zadarmo získal jednu z těch tropických nemocí s vyššími teplotami (39°C) co rychle přijdou a poměrně rychle zase odejdou, ale člověka dost vyčerpají. Je to k vzteku. Počkám. pár dní a sólo výrazím do údolí **Annapurna**, to je asi šest dní pěšky. Je to nerozum chodit sám, pokusím se připojit k nějaké zahra-

Na snímku vám představujeme vozidlo, kterým se vydali na dalekou cestu účastníci expedice Himalaya. Pořadatelem je ZO ČSS 1-04 Zlatý kůň

niční skupině. Rozhodně nechci sám létat po ledu.

Všichni tedy míříme někde po vápencích v oblasti, která stále náleží mezi nejméně prozkoumaná místa na světě. Trasa první party byla pro svět otevřena teprve před šesti lety. Track ale není výlet do divočiny, s výjimkou vysokých průsmyků je celé území do výše 3.500 až 4.000 m n.m. poměrně hustě osídlené a hlavně hustě podělané, protože WC tu neexistují. Naštěstí tu lidský trus likvidují věčně hladoví psi a prasata.

Zdař Bůh a pozdravy všem.

účastníci expedice Himalaya

K publikaci přijímáme fotografie černobílé na lesklém papíře od velikosti 13 x 18 cm do 24 x 30 cm. Menší formáty jen zcela výjimečně.

Zasláné fotografie zůstávají majetkem redakce.

||||| REDAKČNÍ UZÁVĚRKY STALAGMITU |||||

Pro informaci dopisovatelů a autorů, publikujících ve Stalagmitu sdělujeme, že redakční uzávěrky pro jednotlivá čísla jsou takto:

1986/1	3.1.1986
1986/2	2.3.1986
1986/3	25.4.1986
1986/4	15.6.1986
1986/5	30.8.1986
1986/6	23.10.1986
1987/1	20.12.1986

Při zasílání příspěvků jako jsou pozvánky a pod. termínované akce, přihlížejte k uvedeným termínům uzávěrek. Vlastní čísla vyjdou: únor, duben, červen, srpen, říjen, prosinec.

Setkání speleozáchranařů

Ve dnech 24. až 27.10.1985 se konalo v Moravském krasu 1. setkání speleologických záchranných služeb východoevropských zemí.

Akci pořádala ústřední odborná komise pro bezpečnost, ochranu zdraví a speleoslužbu České speleologické společnosti pod záštitou komise pro jeskynní záchrany Mezinárodní speleologické unie a ústředního výboru České speleologické společnosti.

Oficiální zahájení proběhlo ve 12,00 hod. v Jedovnici (v táboře Dimitrov ČKD Blansko), dne 24.10. Zbytek dne byl věnován přednáškám a promítání diapositivů.

25.10. dopoledne proběhly praktické ukázky vertikálního a horizontálního transportu v nosítkách na skalních stěnách u Rudického propadání. Po ukázce se mohli účastníci setkání vydat na exkurzi do systému Rudického propadání.

Večer pokračovaly přednášky, promítání diapositivů a demonstrace. V průběhu večera přijel také Dr. G. Dénes, viceprezident komise pro jeskynní záchrany UIS.

Patřičný ohlas při večerním promítání měly diapositivy hostů z MLR, které i když nebyly zaměřeny na speleozáchrannu, měly úspěch. Zobrazovaly bohatě zdobené prostory nedávno objevené hydrotermální jeskyně, ležící v Budapešti.

V sobotu 26.10. odpoledne se konala pro zájemce exkurze do Amatérské jeskyně. Po exkurzi se v 17,00 hod. konal kulturní program v Eliščině jeskyni Sloupsko-šošuvských jeskyní. Doc. Panoš přednesl proslov, ve kterém uvítal účastníky setkání a vzpomnul pěti oběti za rok v československé speleologii. Přítomní uctili památku svých kolegů - kamarádů vzpomínkou. Druhým řečníkem byl Dr. Dénes,

DURMITOR

makadam. cesty

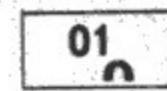
pěšiny a stezky

hřebeny

jezera

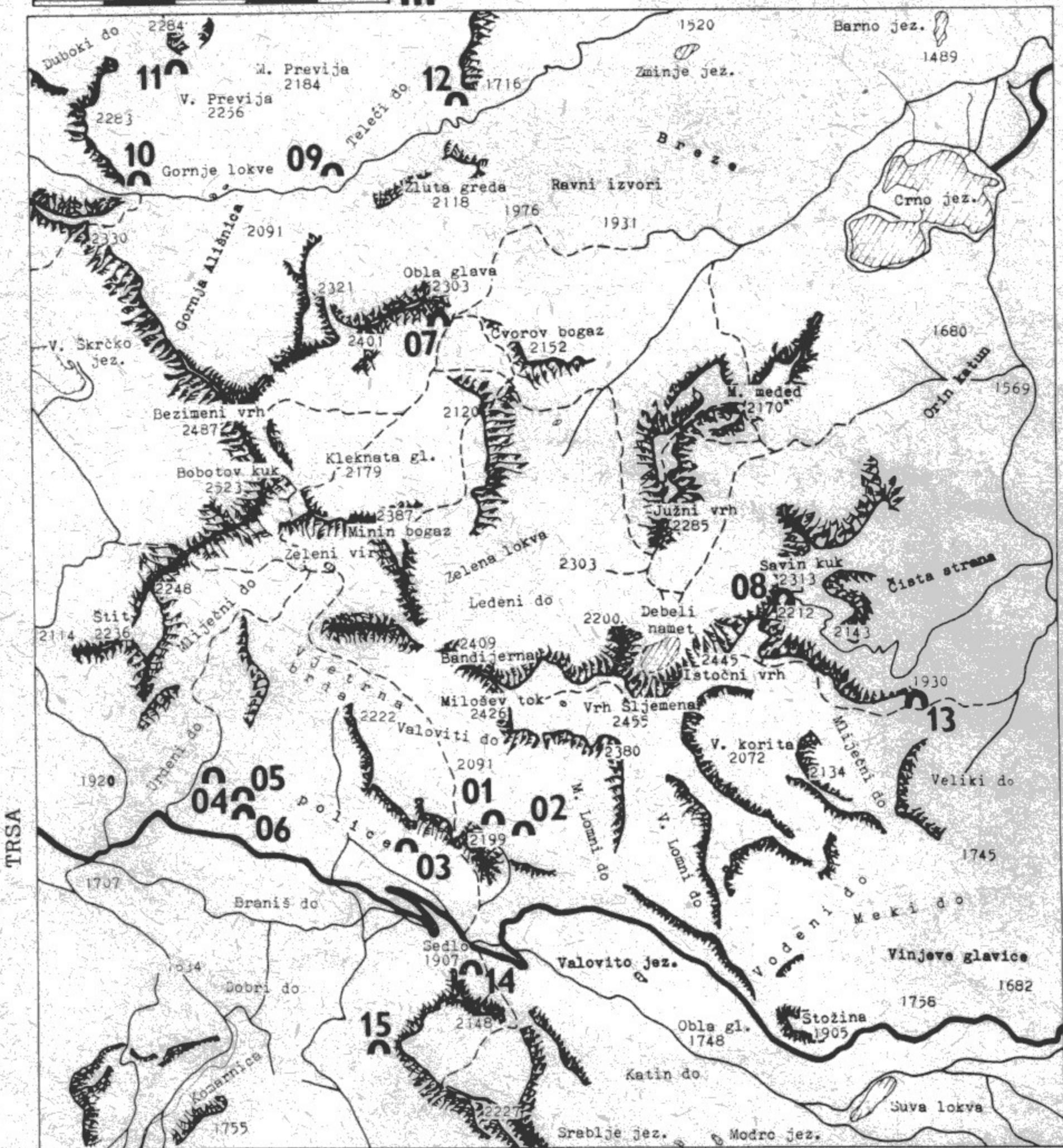

01 jeskyně

MĚŘITKO

0

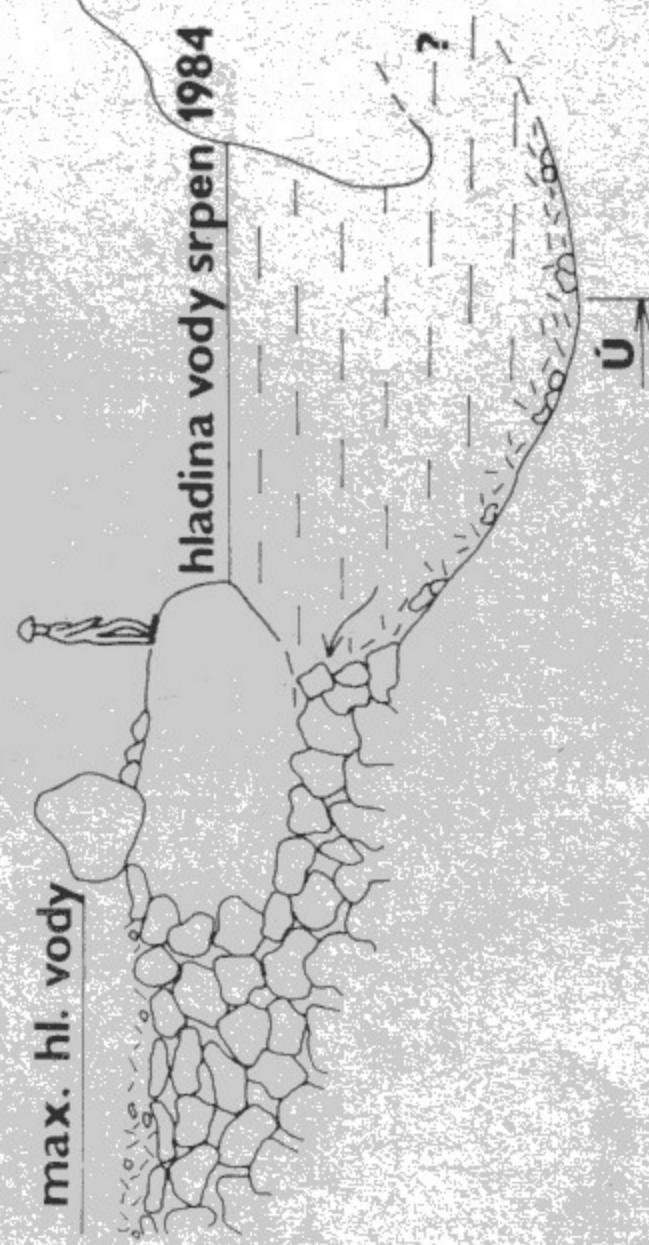
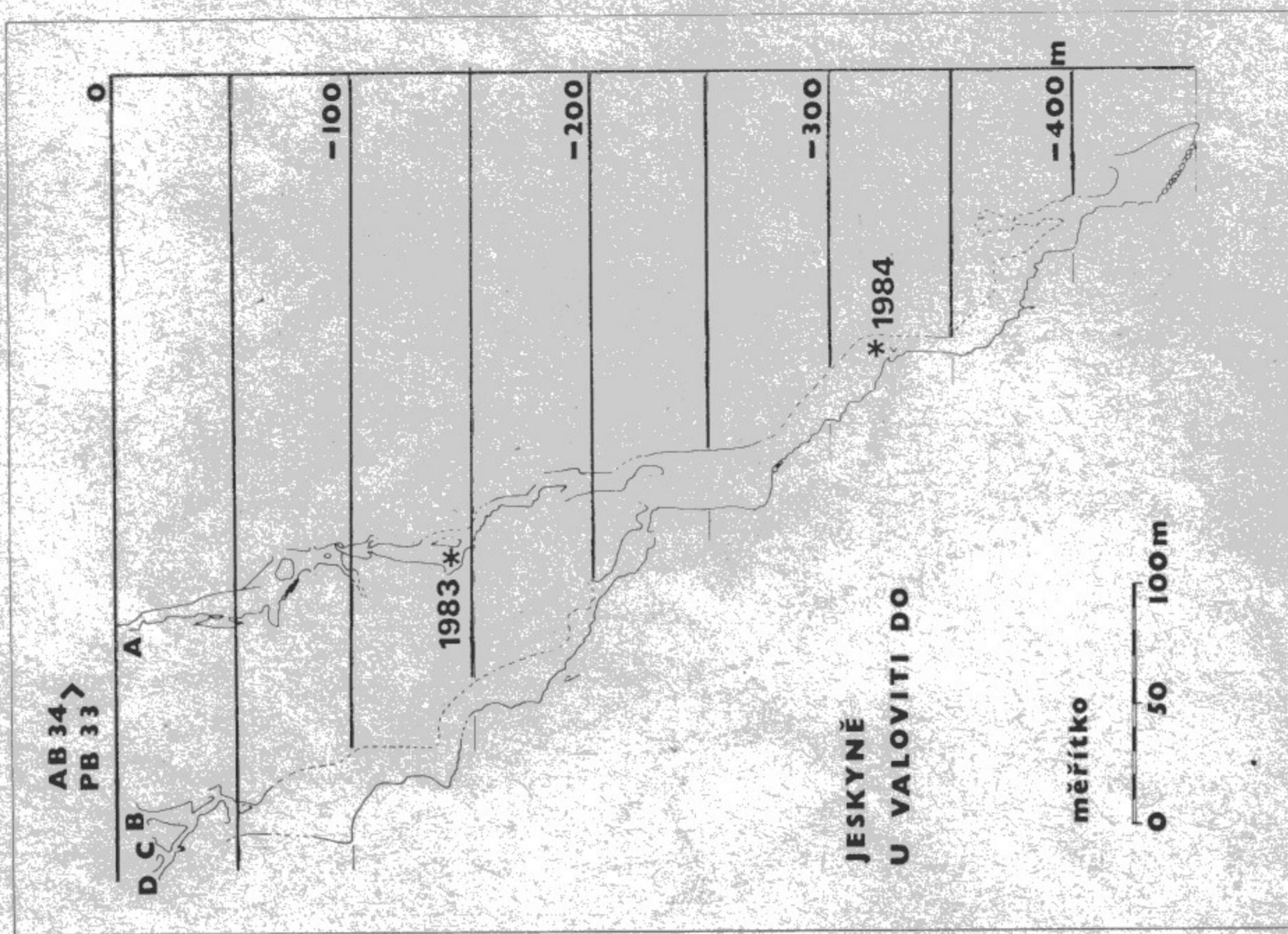
2 500
m

ZABLJAK

ZABLJAK

**PRAMEN ŘEKY SOČI
(IZVIR SOČE)**

koliv činnosti se zakazuje.

2) Vstup na speleologická pracoviště je povolen pouze členům a čekatelům ČSS, oprávněným provádět tyto práce. Jeden z nich je vždy určen vedoucím akce a o akci musí být informována ještě další osoba na povrchu.

3) Člen (čekatel) ČSS smí být přidělen na pracoviště jen tehdy, byl-li předem seznámen s touto směrnicí, projektem prováděných prací a s místními bezpečnostními opatřeními.

4) Člen (čekatel) ČSS smí provádět pouze takové práce, které mu byly přikázány, nebo povoleny a odpovídají jeho kvalifikaci. Opuštět pracoviště bez vědomí vedoucího akce je zakázáno.

5) Cizí osoby nesmí vstupovat na speleologická pracoviště základních organizací ČSS bez vědomí předsedy základní organizace a bez jeho nebo jím pověřeného doprovodu.

6) Oprávněné kontrolní orgány nesmí vstoupit na speleologická pracoviště bez doprovodu předsedy základní organizace ČSS, nebo jím pověřeného zástupce.

7) Do nově objevených jeskynních prostor se musí přednostně zajistit bezpečný přístup pro možnost zajištění ústupové cesty. Bez zabezpečení vstupní části se nesmí v průzkumu nových prostor pokračovat.

8) Pro každé pracoviště se musí vést pracovní deník s údaji o počtu a jménech osob zúčastněných na dané akci a o jejím záměru. Vyplňení uvedených údajů v deníku před akcí je povinností vedoucího akce.

9) Na základně základní organizace ČSS v krasové oblasti musí být k dispozici viditelně uložený havarijní plán lokalit, na kterých základní organizace provádí jakoukoliv činnost. Obsah, způsob využívání a uložení na jiných místech řeší "Směrnice pro zpracování havarijních plánů".

10) Při akcích v propastech, jeskynních systémech a na náročnějších akcích se doporučuje ponechat jednoho nebo více členů na povrchu jako hlídku. Při akcích ve vodních jeskyních, extrémně hlubokých a obtížných lokalitách je

povinen vedoucí akce určit hlídku na povrchu. Jako hlídku musí být určena spolehlivá osoba, seznámená s havarijním plánem lokality.

11) Na speleologických lokalitách se doporučuje sledovat stav škodlivin v ovzduší. Na lokalitách se špatným větráním musí základní organizace ČSS sledovat obsah kysličníku uhličitého v ovzduší pomocí detekčního přístroje. Tato povinnost vzniká i na takových lokalitách, kde bylo závadné ovzduší již zjištěno.

12) Každá základní organizace ČSS musí zajistit zásobu zdravotnického materiálu a umístit ji takto:

- a) na každé základně lékárničku první pomoci,
- b) na stálých pracovištích příruční lékárničku,
- c) na expedicích příruční lékárnu jako součást výbavy,
- d) pohotovostní balíček při exkurzích u každého vedoucího akce a jeho zástupce.

Obsah lékárničky první pomoci, příručních lékárniček a pohotovostních balíčků stanoví ústřední odborná komise pro bezpečnost, ochranu zdraví a speleoslužbu.

III. Osobní povinnosti

1) V každé skupině dvou i více osob musí být ustanoven vedoucí akce, který zodpovídá za bezpečnost akce, bezpečný stav pracoviště, za dodržování projektu a za dodržení vydaných příkazů.

2) Povinností všech osob je počínat si při činnosti tak, aby neohrožovaly život a zdraví své, nebo svých spolupracovníků a řídit se příkazy vedoucího akce.

3) Každý člen (čekatel) ČSS zodpovídá za bezpečný stav a pořádek na pracovišti, za řádnou obsluhu zařízení, případně stroje, za správnou údržbu pomůcek, se kterými pracuje či je užívá při činnosti.

4) Zjistí-li účastník akce jakoukoliv závadu, která ohrožuje bezpečnost, musí bez odkladu učinit vše pro to, aby odstranil ne-

bezpečí a ihned uvědomil vedoucího akce.

5) Vedoucí akce musí splňovat tyto podmínky:

a) dosáhnouti věku 18 let a kvalifikace vedoucího akce, nebo věku 20 let a speleologické praxe delší 2 let.

b) musí být seznámen s projektem prací nebo záměry a plánem akce.

c) musí být seznámen s bezpečnostními podmínkami na pracovišti.

6) Povinnosti vedoucího akce:

a) před vstupem osob na pracoviště provést kontrolu jeho nezávadnosti z hlediska bezpečnosti.

b) zajistit odstranění zjištěných závad.

c) nemůže-li odstranit zjištěné závady a hrozí-li proto osobám zřejmě a bezprostřední nebezpečí, nesmí vedoucí akce na pracovišti zahájit práce (v průběhu prací musí tyto práce zastavit).

d) vést pracovní deník a podrobně informovat předsedu základní organizace o průběhu akce.

e) při střídání pracovních skupin na pracovišti upozornit svého nástupce na zvláštní události nebo nebezpečné okolnosti na pracovišti a tyto zapsat do pracovního deníku.

f) kontrolovat dodržování zásad bezpečnosti práce a ochrany zdraví na pracovišti.

g) každý úraz nebo mimořádnou událost okamžitě hlásit předsedi základní organizace ČSS a zapsat do pracovního deníku.

h) zodpovídá za to, že na akci nastoupí pouze osoby tělesně a duševně zdraví. Vyloučí z průběhu akce účastníka v těchto případech:

- nemá-li v náležitém pořádku předepsané osobní vybavení,

- je-li na účastníku akce znát dočasná nevolnost, strach, požití alkoholických nápojů, nebo jiná fyzická, či psychická indispozice,

- odmítne-li plnit příkazy vedoucího akce,

- porušuje-li zásady bezpečnosti.

IV. Projekt prováděných prací

1) Před zahájením prací na kaž-

dé lokalitě, případně akcí většího rozsahu musí být vypracován projekt, jehož obsah se řídí objemem prací, nebo velikostí akce a má obsahovat tyto části:

a) data akce,

b) bezpečnostní opatření:

- minimální počet osob,
- zajištění a druh spojení, signalizace,
- havarijní plán,
- vymezení činnosti hlídky na povrchu,

c) způsob provádění prací (technologický postup),

d) materiální zabezpečení,

e) u razících a hloubících prací způsob provádění a určení místa pro ukládání vytěženého materiálu,

f) mapovou dokumentaci a veškeré nezbytné doklady.

2) V dokumentaci ZO ČSS musí být uloženy projekty tak, aby byly k dispozici členům základní organizace a osobám pracujícím na lokalitách. Zúčastněné osoby musí být s projektem seznámeny 1x ročně a při každé změně. Za splnění zodpovídá předseda základní organizace ČSS.

V. Zásady pro pohyb v podzemí

1) Všechny cesty v podzemí, které slouží pravidelně chůzi nebo pohybu osob, musí být udržovány v bezpečném stavu. Základním organizacím se doporučuje na svých lokalitách určit přikázané cesty.

2) Nachází-li se v podzemí nebezpečná místa, je nutno jejich překonávání zajistit vhodným způsobem. O těchto místech musí být všechny osoby vhodným způsobem informovány.

3) O bezpečnosti komunikací v podzemí se přesvědčí první člen výpravy (prvolezec), většinou vedoucí akce.

4) Průzkum ve vodních jeskyních:

a) průzkum ve vodních jeskyních je třeba soustředit do období s minimálními srážkami (v zimním období před dobou tání, v létě mimo bouřkové období a pod.),

b) při průzkumu a pracích v jeskyních s reálným nebezpečím zatopení prostor musí být na povrchu

stanovena hlídka, případně návštěvní služba v povodí s telefonním nebo radiovým spojením s podzemím. Na tyto akce musí být vypracován projekt,

c) plavba po vodních hladinách:

- prvotní průzkum provádí zkušená dvojice plavců na člunu, na tocích s proudící vodou zajištěná i s člunem jisticím lanem z pevného stanoviště,

- neplavce jako osádku člunů používat zcela výjimečně a to vybavené plovacími vestami,

- při průzkumu vodních toků s prudkým proudem a spádem je nutno vybavit plovoucími vestami i plavce,

- potápěcký průzkum smí provádět jen organizovaní potápěči se specializací pro jeskyně a za podmínek stanovených bezpečnostní směrnicí pro speleopotápění.

VI. Práce razicí a hloubicí

1) Pro tyto práce musí být předem vypracován technologický postup, který je součástí projektu a obsahuje tyto části:

a) druh výstuže s přihládnutím na účel a životnost díla,

b) nejvýše přípustnou vzdálenost od sebe, od čelby nebo dna,

c) způsob budování podle poměru směrů tlaků a úklonu díla,

d) minimální profil díla (musí být zajištěn bezpečný průchod pro osoby i transport materiálu),

e) způsob signalizace při těžení a spouštění materiálu,

f) zabezpečení vchodu do díla proti vstupu nepovolaných osob.

2) Při provádění razicích a hloubicích prací musí být dodržovány tyto zásady:

a) při použití ručního vrátku (rumpálu) musí být vrátek vybaven dvěma klikami, rohatkou a západkou, účinnou brzdou,

b) u šikmých děl používat ochranné bariéry pod vrátkem a nad čelbou,

c) u šachet používat ochranný poval nade dnem. Ústí šachty zabezpečit ochranným přečnívajícím rámem. Používat pokud možno pevné žebře (dřevěné se zadlabanými příčkami) připevněné minimálně 10

cm od stěny (výdřevy, výstuže, skalní stěny) a přečnívající nejméně 1 metr nad ústí šachty.

d) těžní lana používat odpovídající ČSN a provádět jejich soustavnou kontrolu,

e) těžní okov opatřit pevným závěsem s okem proti sesmeknutí,

f) dodržovat zákaz práce a pohybu pod zavěšeným břemenem,

g) po odstřelu před započetím další činnosti provést kontrolu nezávadnosti ovzduší,

h) veškerý materiál ukládat v bezpečné vzdálenosti od šachty, aby nedošlo k jeho sesuvu zpět.

VII. Zásady bezpečné manipulace se strojným a elektrickým zařízením

1) Strojní zařízení může být do provozu uvedeno jen tehdy, má-li v pořádku ochranná a zabezpečovací zařízení a není-li nikdo v jeho nebezpečné vzdálenosti.

2) Veškerá strojní a elektrická zařízení musí být odborně instalována dle ČSN, obsluhu, instalaci a opravy i údržbu může provádět jen osoba s předepsanou kvalifikací.

3) Stanoviště obsluhy se musí volit tak, aby zajišťovalo obsluze naprostou bezpečnost.

4) Všechna zařízení, prostředky a pomůcky, sloužící provozu a jeho bezpečnosti, jakož i ochraně života a zdraví osob, musí být trvale udržovány v nezávadném a použitelném stavu.

VIII. Speciální práce

1) Trhací práce:

a) trhací práce může provádět pouze střelmistr s příslušnou odborností a platným oprávněním; podmínky prací jsou stanoveny výnosem býv. ÚBÚ č.j. 65/1965,

b) technologický předpis trhacích prací musí být součástí projektu nebo jeho doplňku,

c) okamžikem přípravy trhacích prací až do jejich ukončení, jsou všechny osoby povinny dbát pokynů střelmistra, až do doby, kdy dá střelmistr pokym, že trhací práce byla ukončena.

2) Ostatní speciální práce a

speleologické činnosti upravují dílčí bezpečnostní směrnice, které tvoří doplněk této základní bezpečnostní směrnice.

IX. Závěrečná ustanovení

1) Podmínky, které nejsou stanoveny touto směrnicí a dílčimi směrnicemi navazujícími, upravují obecně platné předpisy.

2) Směrnice byla schválena XIII. zasedáním ÚV ČSS a nabývá platnosti od 1.9.1984. K tomuto datu rovněž pozbývá platnosti předchozí základní bezpečnostní směrnice pro speleologickou činnost ve znění schváleném 11.11. 1980 na XI. zasedání ÚV ČSS.

HAVARIJNÍ SMĚRNICE PRO SPELEOLOGICKÉ PRÁCE

HAVARIJNÍ SMĚRNICE

(č.j. 494/81/ÚV-Bař.)

I. Všeobecná ustanovení

1) Pro každé speleologické pracoviště musí být pro předvídatelné mimořádné nehody předem vypracován plán záchranných a zmáhacích prací tj. havarijní plán. V havarijném plánu musí být konkrétně uvedeno vše, co při každé mimořádné nehodě je třeba učinit na záchrani lidí a co na rychlou likvidaci nehody. Základním účelem havarijního plánu je zajistit co nejrychlejší zásah, rychlou orientaci a účinnou organizaci všech účastníků záchranných prací.

2) Za mimořádné nehody se považují závaly a náhlé povodňové situace spojené s postižením nebo uzavřením osob, zaklínění nebo zapadnutí do puklin, snížení nebo omezení pohybu postiženého pádem, pádem hornin či jiným způsobem, zbloudění v jeskyni, náhlé zaplynutí, průvaly vody, bahňin nebo jiných hmot, požár a všechny ostatní události spojené s těžkým nebo smrtelným úrazem.

3) Havarijní plán je rozdělen na dvě části:

a) **pohotovostní plán** - obsahuje určení všech organizací a osob, které se likvidace mimořádné nehody zúčastní, jejich úkoly a povinnosti.

b) **operativní plán** - obsahuje podrobný popis pracoviště spolu s

předpokládanými druhy mimořádných nehod, způsobu jejich likvidace a způsob oznamení nehody.

4) Součástí havarijního plánu jsou tyto přílohy:

- a) mapa pracoviště,
 - b) mapa povrchové situace.
- 5) Havarijní plány se dělí na:
- a) havarijní plány pracovišť (HPP),
 - b) oblastní havarijní plány (OHP).

II. Havarijní plán pracoviště

1) Havarijní plán pracoviště musí základní organizace vypracovat pro každé své pracoviště. Za jeho vypracování zodpovídá předseda ZO ČSS a schvaluje ho příslušná speleologická záchranná služba.

2) Havarijní plán pracoviště obsahuje operativní plán a přílohy v plném rozsahu. Pohotovostní plán rozepisuje úkoly a povinnosti jen do úrovně předsedy ZO ČSS.

3) Havarijní plán pracoviště je nutno jednou ročně revidovat a doplnit se zřetelem k nastalým změnám. Změny, které podstatně mění charakter pracoviště z hlediska bezpečnosti (řícení stropů, změna hydrologické situace, a pod.) je nutno zaznamenat v HPP okamžitě. O těchto změnách musí být okamžitě informována speleologická záchranná

ná služba.

4) S HPP základní organizace musí být seznámeni všichni členové této ZO, tak jako s provedenými změnami v těchto HPP. Za řádné seznámení členů ZO s havarijními plány pracoviště a průběžné seznamování členů nových zodpovídá předseda ZO.

5) Havarijní plán pracoviště se všemi přílohami musí být uložen:

- a) u předsedy ZO ČSS,
- b) na příslušném pracovišti nebo základně,
- c) na stanici speleologické záchranné služby.

6) Kontrolu nad zpracováním HPP provádí pověření pracovníci SZS.

III. Pohotovostní plán

1) Pohotovostní plán obsahuje rozsah činnosti a povinnosti všech osob a organizací v případě mimořádné nehody a způsob vedení při její likvidaci.

2) V pohotovostním plánu musí být uvedeno, že každý pracovník zúčastněný na akci, bez rozdílu pracovního zařazení, který zpozoroval mimořádnou nehodu nebo její příznaky, je povinen:

a) okamžitě zasáhnout na místě, aby podle povahy případu buď zdolal nehodu, nebo odstranil její příčinu a zároveň uvědomil o nebezpečí nejbližší spolupracovníky,

b) okamžitě uvědomit o nehodě nejbližšího nadřízeného,

c) v případě nutnosti poskytnout první pomoc.

3) Povinnosti hlídky na povrchu:

a) udržovat spojení se skupinou v podzemí,

b) mít přehled o osobách v podzemí s jejich lokalizací,

c) řídit se havarijním plánem a příkazy vedoucího záchranných prací,

d) na příkaz vedoucího záchranných prací přivolat speleologickou záchrannou službu a zůstat na místě volání jako spojka.

4) Povinnosti předsedy ZO ČSS:

a) v případě nepřítomnosti dostavit se ihned na místo mimořádné nehody,

b) řídit se havarijním plánem.

5) Povinnosti vedoucího záchranných prací:

a) zjistit místo, druh a rozsah mimořádné nehody,

b) zjistit zda došlo k postižení pracovníků a místo, kde se nachází,

c) zamezit přístup nepovolaným osobám do místa nehody,

d) pokusit se získat spojení s postiženými,

e) pokusit se vyprostit zraněné a to jen v tom případě, kdy má k dispozici odpovídající techniku a vybavení,

f) v každém jiném případě musí povolat speleologickou záchrannou službu,

g) je povinen vést písemný záznam o průběhu akce se jmény všech zúčastněných osob.

6) Okamžitě po zjištění mimořádné nehody řídi první záchranné a zmáhací práce vedoucí záchranných prací, kterým se stává automaticky předseda ZO. Pokud byl sám postižen, nebo není dosažitelný, stává se vedoucím záchranných prací vedoucí akce. Pro případ, že nemůže řídit záchranné práce ani vedoucí akce, musí být předem určen pohotovostním plánem další pracovník pro vedení těchto prací. Do vedení záchranných prací nesmí zasáhnout nikdo, kdo k tomu není povolen podle této směrnice.

7) V případě povolání SZS platí tento stav do příjezdu prvního člena SZS, který okamžitě přejímá vedení záchranných prací a vede je způsobem stanoveným rádem SZS až do příjezdu vedoucího příslušné stanice SZS, který se stává vedoucím záchranných prací. Stávající vedoucí zůstává k dispozici tomuto novému vedoucímu záchranných prací.

8) Vedoucí stanice SZS jako vedoucí záchranných a zmáhacích prací se řídí rádem SZS. Jsou mu podřízeni všichni členové ČSS nacházející se v místě mimořádné nehody s výjimkou náčelníka SZS a jeho zástupců. Má právo žádat o výpomoc všechny členy ČSS v dané oblasti. Další vedoucí pracovníci ostatních orgánů, nadřízených složek složek a organizací budou v přímé návaznosti na vedoucího záchranných prací, který po vzájemné dohodě rozdělí úkoly a místa jejich pomoci.

9) Náčelník SZS nebo jeho zástupci jsou oprávněni písemným rozkazem zbavit vedení záchranných a zmáhacích prací vedoucího záchranných prací, není-li tento schopen vést práce správně a rychle a převzít sami vedení těchto prací, nebo pověřit jiného pracovníka SZS vedením těchto prací se všemi z toho plynoucími právy a povinnostmi.

IV. Operativní plán

1) Operativní plán musí obsahovat vyčerpávající popis pracoviště, který obsahuje:

a) polohu pracoviště - přesné určení polohy, popis okolí, přistupové cesty,

b) popis pracoviště - celkový charakter pracoviště, popis vchodů, případně nouzových východů, popis všech částí jeskyně se zaměřením na nebezpečná místa s obtížnou průchodností: kolmé stupně, propasti, komíny, suťové kužely, závaly, úziny, plazivky, vodní toky, vodní plochy, místa s nedostatkem vzduchu, výskytem jedovatých nebo nedýchatelných plynů, u vodních jeskyní podrobný rozbor hydrologických poměrů.

2) V operativním plánu je uveden způsob oznámení mimořádné nehody v případě, kdy ji nelze likvidovat vlastními silami (místa telefonních stanic, telefonní čísla a pod.).

V. Oblastní havarijní plány

1) Oblastní havarijní plány jsou sestavovány pro oblasti s velkým počtem pracovišť různých ZO ČSS. Tyto oblasti určuje a vymezuje ústřední odborná komise pro bezpečnost a ochranu zdraví a speleoslužbu.

2) V OHP je zpracována součinnost všech organizací při likvidaci následků mimořádných nehod v dané oblasti.

3) Součástí operativních plánů OHP jsou HPP všech pracovišť v dané oblasti.

4) OHP vypracovává příslušná stanice SZS. Za jeho vypracování je zodpovědný vedoucí této stanice a schvalování provádí ÚOK.

5) Na základě hlášení ZO ČSS je nutno OHP jednou ročně revidovat a doplnit se zřetelem k nastálým změnám. Změny, které podstatně mění charakter pracoviště z hlediska bezpečnosti je třeba zaznamenat v OHP okamžitě.

6) S OHP musí být seznámeni všichni předsedové ZO ČSS, tak jako s provedenými změnami. Za řádné seznámení předsedů ZO s OHP zodpovídá vedoucí příslušné stanice SZS.

7) OHP se všemi přílohami musí být uložen:

- a) u předsedů ZO ČSS,
- b) na základnách ZO ČSS,
- c) na stanicích SZS,
- d) u ÚOK.

8) Kontrolu nad zpracováním OHP provádí ÚOK pro bezpečnost, ochranu zdraví a speleoslužbu.

2) Mapa povrchové situace

a) v havarijném plánu pracoviště mapa povrchové situace znázorňuje okolí pracoviště a příjezdové cesty tak, aby lokalizace pracoviště byla jednoznačná. Dále v ní musí být zakreslena nejbližší místa, odkud lze oznámit mimořádnou nehodu, případně stanice VB, PO, stanice první pomoci a pod.

b) v oblastním havarijném plánu mapa povrchové situace zahrnuje celou danou oblast se zakreslením všech pracovišť, komunikačních spojení, telefonních stanic, služeben VB, požárních sborů, stanic SZS, skladů záchrannářského materiálu, skladů výbušnin a strojního zařízení použitelného pro záchranné a zmáhací práce, stanice první pomoci, střediska OÚNZ, nemocnice a pod.

ÚOK pro bezpečnost, ochranu zdraví a speleoslužbu

VI. Přílohy havarijních plánů

1) Mapa pracoviště:

a) mapa pracoviště musí být vypracována v takovém měřítku, které zaručí její přehlednost a umožní vyznačit v ní všechna nebezpečná místa a místa s obtížnou průchodností,

b) v mapě budou vyznačeny případné únikové cesty,

c) má-li pracoviště rozvod energie, je nutno jej v mapě zakreslit.

Schváleno:

1. zasedáním ÚV ČSS dne
24.10.1981.

x x x
x x x

OD NAŠICH DOPISOVATELŮ

JEDNA NEPODAŘENÁ EXPEDICE

Naše základní organizace uspořádala již třetí výpravu do oblasti Krnu v Julských Alpách. Výpravu tvořili pouze tři členové a musela se uskutečnit koncem června, což není zrovna nejvhodnější období pro cestu do hor.

Ted stoupáme po příkrém svahu do výšky 2.020 m n.m. s poměrně malým nákladem něco přes 30 kg, protože všechna lana máme od loňské výpravy nahoře. Na hřebenu se válí mlha, vidíme jen na několik metrů a brzy šlapeme po sněhu. Okolí připomíná spíš březen, než konec června. Letošní zima byla v Julských Alpách bohatá na srážky, navíc planina těsně pod hřebenem, který zarází vítr od moře, je ideální pro ukládání většího množství sněhu. Odhadujeme vrstvu na 2, místy až 10 m a je nám jasné, že s průzkumem to nebude jednoduché.

Hned druhý den po zabydlení "naší" stolky se v mlze a mrholení vydáváme na obhlídku propasti, kde chceme pokračovat ve výzkumu. Jediný vchod, který je ale volný, je Brezno ve vrbičkách. V Breznu pod Skutníkem je 10 m sněhu, v Lopatě 5 m a v místě, kde by se mělo nalézat ústí Otazníku, hlavní letošní cíl, je vrstva sněhu o neznámé mocnosti a v okolí žádný orientační bod.

Další den se lepší počasí, tak se rozhodujeme přejít celou planinu, zda nenalezneme nějaký mastný flek. Litujeme, že nemáme lyže. Odpoledne se vracíme přes místo, kde je ústí Otazníku. Rozbíháme se po okolí a máme s Vládou každý dvě až tři "tutová" místa, kde by mohlo být pod sněhem ústí. Jirka, který je zde poprvé, taktně mlčí a poslouchá duchaplné teorie expedičních veteránů o rozpouštění sněhu teplým průvanem nad ústím velkých dér.

Nalezení Otazníku se zdá beznadějně, tak je pozornost obrácena na Brezno ve vrbičkách. Objevujeme úzké pokračování s průvanem a po menším technickém zásahu by byla cesta dál volná, ale v proudech vody, které zde tečou, práce není možná a chuti se též nedostává. Musí to počkat do příštího roku na podzim.

Večer se obloha zatahuje, spouští se déšť se sněhem, pak kroupy, opět déšť a začíná bouřka. Nejprve z toho máme sstrandu, ale pak si uvědomujeme, že pár

metrů před vchodem je instalované "muzeum" munice z první světové války a půl metru dlouhé nevybuchlé granáty tvoří totiž perfektní hromosvod. Děš zesiluje a nám začínají jiné starosti než jestli sem praští či ne. Stropem prosakují čůrky vody. Křížem krážem napínáme provázky a přes ně dáváme igelit. Ukládáme se ke spánku v domění, že noc bude dobrá, když tu Jirka prudce vstává a se slovy, která nelze publikovat, si obratným pohybem vylévá několik litrů nadřžené vody v igelitu do rukávu a druhou dávkou Vládovi na záda. Čůrky vody se mění ve vývěry a igelit je nutno přendat, protože by neunesl výlu nadřžené vody. Začíná tedy rekonstrukce naší důmyslné ochrany a máme při tom pocit, že venku snad prší méně než tady ze stropu. Zoufalý boj s vodou končí po jedné hodině v noci, kdy zalézáme do zcela mokrých spacáků.

Konečně je tady ráno, ale počasí zrovna nenabízí sušení věci. Následuje opět poměrně bezvýsledný povrchový průzkum. Pátý den se na nás přišli podívat naši jugoslávští přátelé a jsou z množství sněhu trochu vyjevení. Domlouváme se, že zde necháme jeskynní materiál, sestoupíme dolů a za několik dní, až odtaže něco sněhu, se opět vrátíme.

Pár dní se flákáme po Julských Alpách a děláme přednášky o našich jeskyních pro jugoslávské jeskyňáře. Největší údiv vzbuzují diapositivy s různým jeskyňářským těžebním zařízením, vrátky, rumpály, železnici atd. Nemohou pochopit, že u nás si jeskyňáři musí jeskyni vykopat a že v Moravském krasu se kope v závitech několik desítek metrů hluboko.

Za pět dní opět lezeme na planinu. Ne ale od salási Zapleč, kam se dá do výšky 1.200 m vyjet autem, ale z údolí Lepena z výšky 500 m od severu, kde jsou mohutné vývěry. Na starých válečných stezkách, vinoucích se bezpočtem serpentín prudce do hor, bloudíme a ocitáme se o tři km jinde než máme být. Odvážně se rozhodujeme vystoupit z výšky 1.400 m na dvoutisícimetrový hřeben přímo, asi 70° prudkým travnatým svahem. Byl to zážitek, na který se nezapomíná, ale opakovat bych to nechtěl.

Sněhu na planině ubylo asi půl metru a konečně nalézáme ve sněhu úzký výfoukaný tunel, který nás po prokopání dovádí po několika metrech nad ústí

vstupní šachty Otazníku.

Propast **Otzaník** (původní označení P?, viz sborník Speleofóra 85) jsme objevili v roce 1984 předposlední den expedice. Tři šachty vedou do hloubky necelých 100 m a čtvrtá šachta zůstala neslezená. Dokončit průzkum jsme z časových důvodů nemohli. Letos jsme chtěli v průzkumu pokračovat.

Slézáme s Vládou na dno třetí šachty a jsme naprosto mokří. Voda z tajícího sněhu protéká propasti téměř všude. Zasazení dvou nýťů v další neznámé šachtě je v cákající vodě horor; a pak sjíždíme asi 40 m dolů, na dno domu 30 x 18 m. Není zde téměř místa, kde by netekla voda. Pokračování je možné dvěma směry. Jedna cesta vede meandrujícími šachtičkami, ale bude se muset vytáhnout nějaký ten kámen, druhý směr cesty je přímo dolů závalem na dně dómu, který jsme nazvali **dóm Utrpení**. Pokračování je tedy jasné, ale s námi lomčuje strašná zima, tak s vědomím, že se vrátíme až za rok, vylézáme na povrch.

Následující den nám otrnulo, tak jdeme s Jirkou známé partie zmapovat. Vody v jeskyni je víc než včera a máme problémy se světly. Karbidkou téměř nelze svítit a do elektriny též prosakuje voda. Naše speciellě impregnované papíry proti vodě jsou sice výborné, ale když po nich přímo teče voda, odmítá na ně psát i kapitalistická mikrotužka a mrzlé prsty taky nefungují jak by měly. Výsledkem je předčasné ukončení mapování a útěk z jeskyně.

S nepříliš slavnými výsledky 40 nových hloubkových metrů a nalezeným pokračováním ve dvou propastech sestupujeme do nížin a končíme ne moc podařenou expedici.

Radko Tásler
ZO ČSS 5-02 Alberice

EXPEDICE "DURMITOR 84"

V období mezi 18. srpnem a 21. zářím 1984 uspořádala ZO ČSS 1-U8 Speleotechnika expedici do krasových oblastí Jugoslávie, která navazovala na předchozí expedici "Durmitor 83". Zúčastnili se V.Benda, V.Černohous, Ing Zuber a Ing Zuberová.

V první části navštívili Julské Alpy. Potom se věnovali průzkumu v pohoří Durmitor a závěrečnou část expedice strávili v krasu Bakoňského lesa v Maďarsku.

Julské Alpy

Návštěva Julských Alp měla spíše

kondiční a poznávací charakter. Prověřila fyzickou a psychickou připravenost členů na práci v pohoří Durmitor.

Výchozím bodem pro přechod části hřebene v Julských Alpách se nám stalo sedlo Vršič (1.611 m n.m.) nad Kranjskou Gorou. Odtud jsme podnikli výstup na Kotovu Špicu (2.380 m n.m.) a Jalovec (2.643 m n.m.). Z Jalovce jsme se stoupili do doliny Zadnja Trenta, kde byl první speleologický cíl naší cesty "pramen řeky Soči".

Přesun do pohoří Durmitor nám trval devět dnů. Zvolili jsme cestu po pobřeží Jaderského moře a navštívili málo známé vápencové pohoří Rumija nad Skadarškým jezerem. Zde se však kras prakticky nevyvinul.

Durmitor

Národní park Durmitor v Černé Hoře se rozkládá na 330 km plošných. Zahrnuje horský masív Durmitoru, kaňony řeky Tary a Sušice. Nejvyšším vrcholem je Bobotov Kuk (2.523 m n.m.). Výchozím bodem pro vstup do pohoří je nejčastěji městečko Žabljak, kde je kemp (voda, WC, 220 V - možnost dobytí NiFe článků), hotely, restaurace, obchody a pošta. V roce 1984 bylo možno v kempu pobývat zdarma.

Naše výprava střídavě tábora v kempu v Žabljaku a na sedle v centrální části pohoří (viz. mapa Durmitoru). Důvodem byl zejména nedostatek vody v pohoří a dobíjení NiFe lamp.

Výzkum probíhal v oblasti "police", Urdeni do a Braniš do. Police byla vybrána proto, že leží zhruba mezi 1.800 až 1.950 m n.m. Její bloky a poruchy jsou ukloněny na sever směrem dovnitř pohoří. Byla tu naděje, že se dostaneme do nižších pater největších propastí (Jama u Valoviti do - vchod 2.190 m n.m., Jama u Mali Lomni do - vchod 2.180 m n.m.). Prozkoumali jsme desítky závrtů a jeskyní v této oblasti a v některých zvláště nadějných prováděli pokusy o prolongaci. Nejzajímavější nebo nejnadějnější místa jsme zakreslovali do mapy pohoří a pořizovali náčrty prostor. Z náčrtů vyjímáme jeskyně s pracovními názvy "Jeskyně pod závratem" (03), "Jeskyně dva vchody" (04) a "Jeskyně šachta II." (06). Podobně probíhal průzkum v dolinách Urdeni do a Braniš do.

Dalším cílem bylo pokračování v orientačním průzkumu těch částí pohoří, které jsme ještě nenavštívili (poznatky jsou na mapě Durmitoru). Pro nás byla nejzajímavější návštěva ledové jeskyně (Ledena pečina - viz. 07) v 2.150 m n.m. pod vrcholem Obla glava.

Posledním z cílů byl sestup do v té době nejhlubší propasti pohoří "Jama u Valoviti do".

DURMITOR

makadam. cesty

100

pěšiny a stezky

hřebeny

jezera

MĚŘÍTKO

0

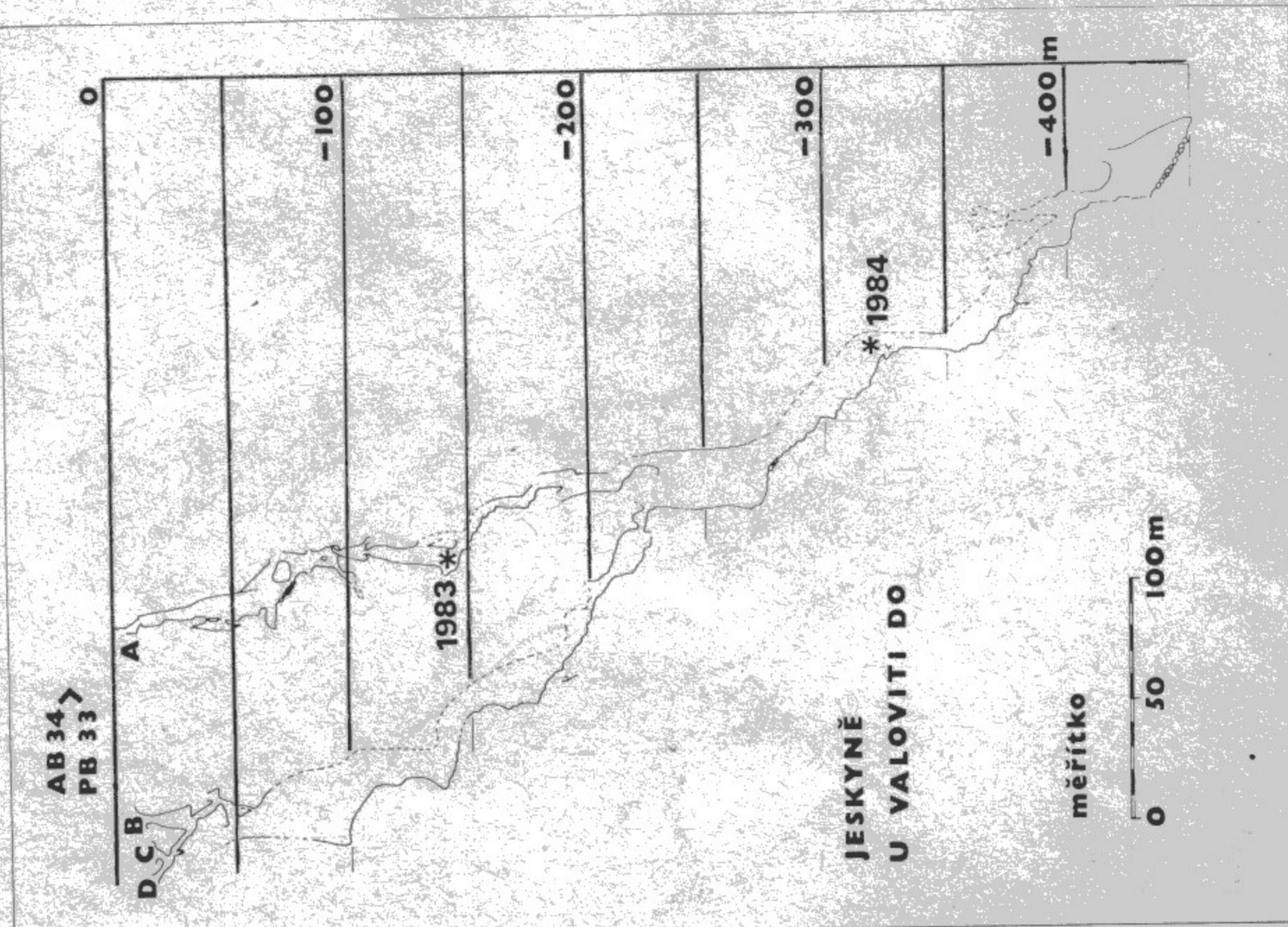
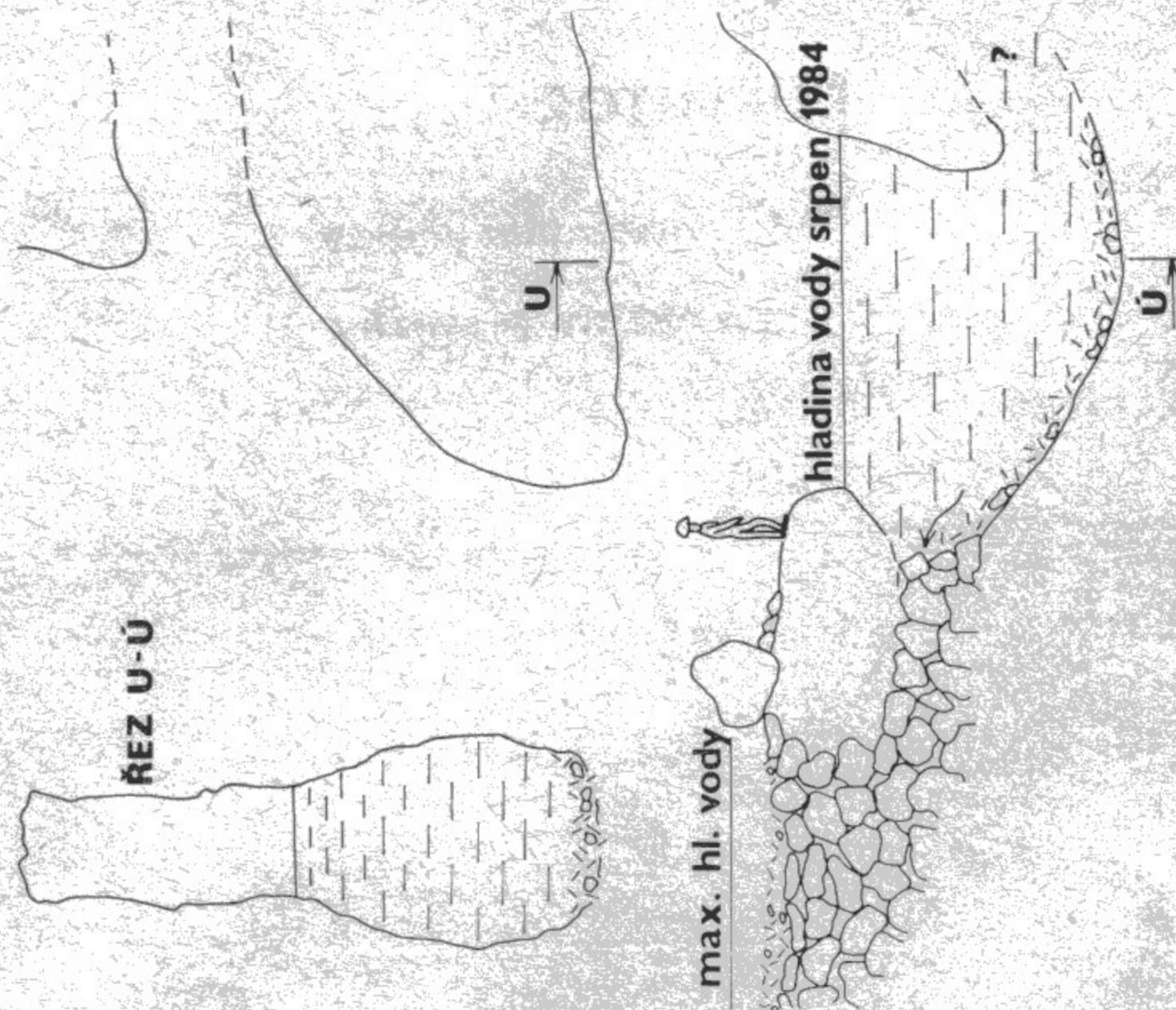
2 500 m

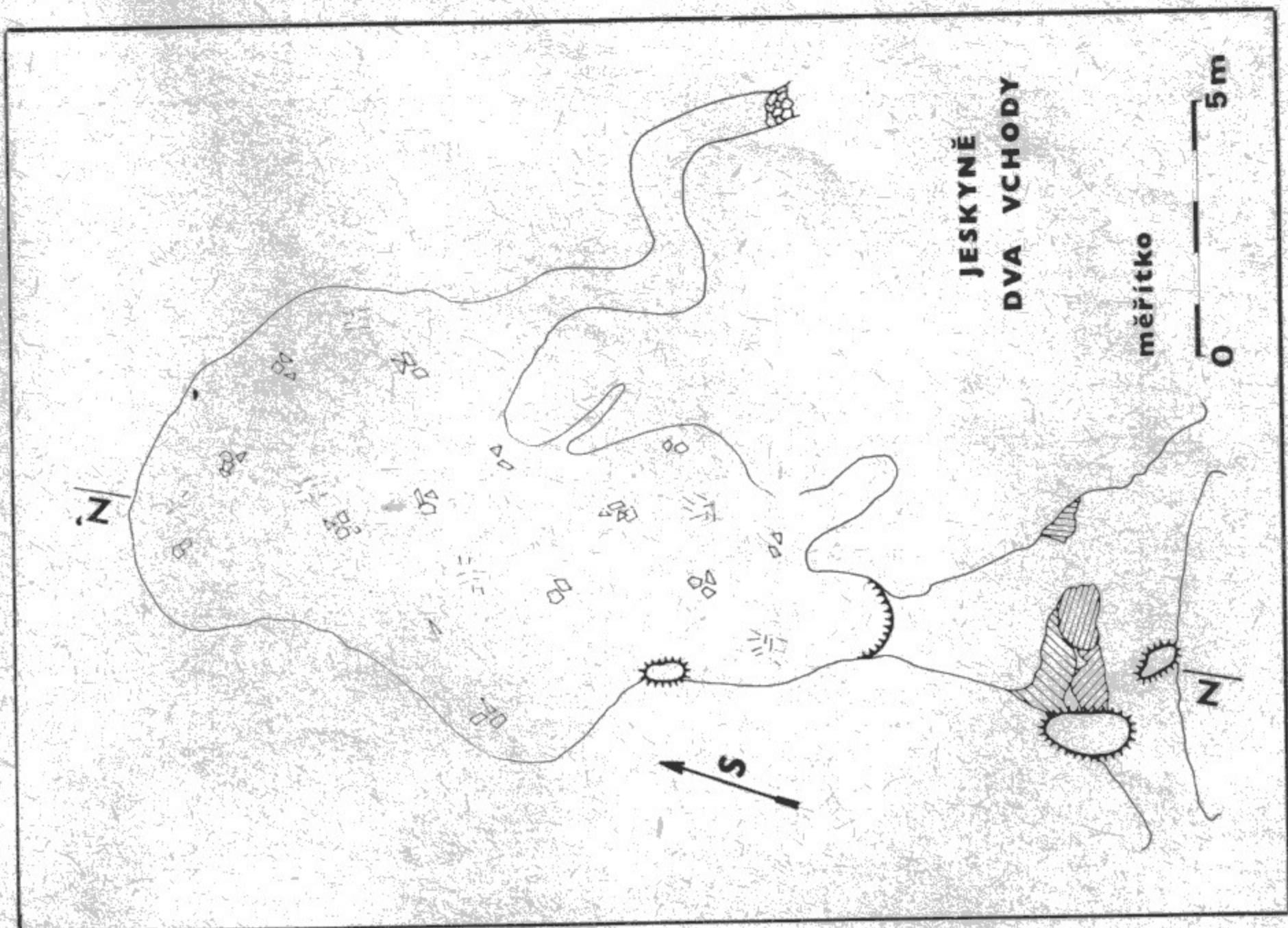
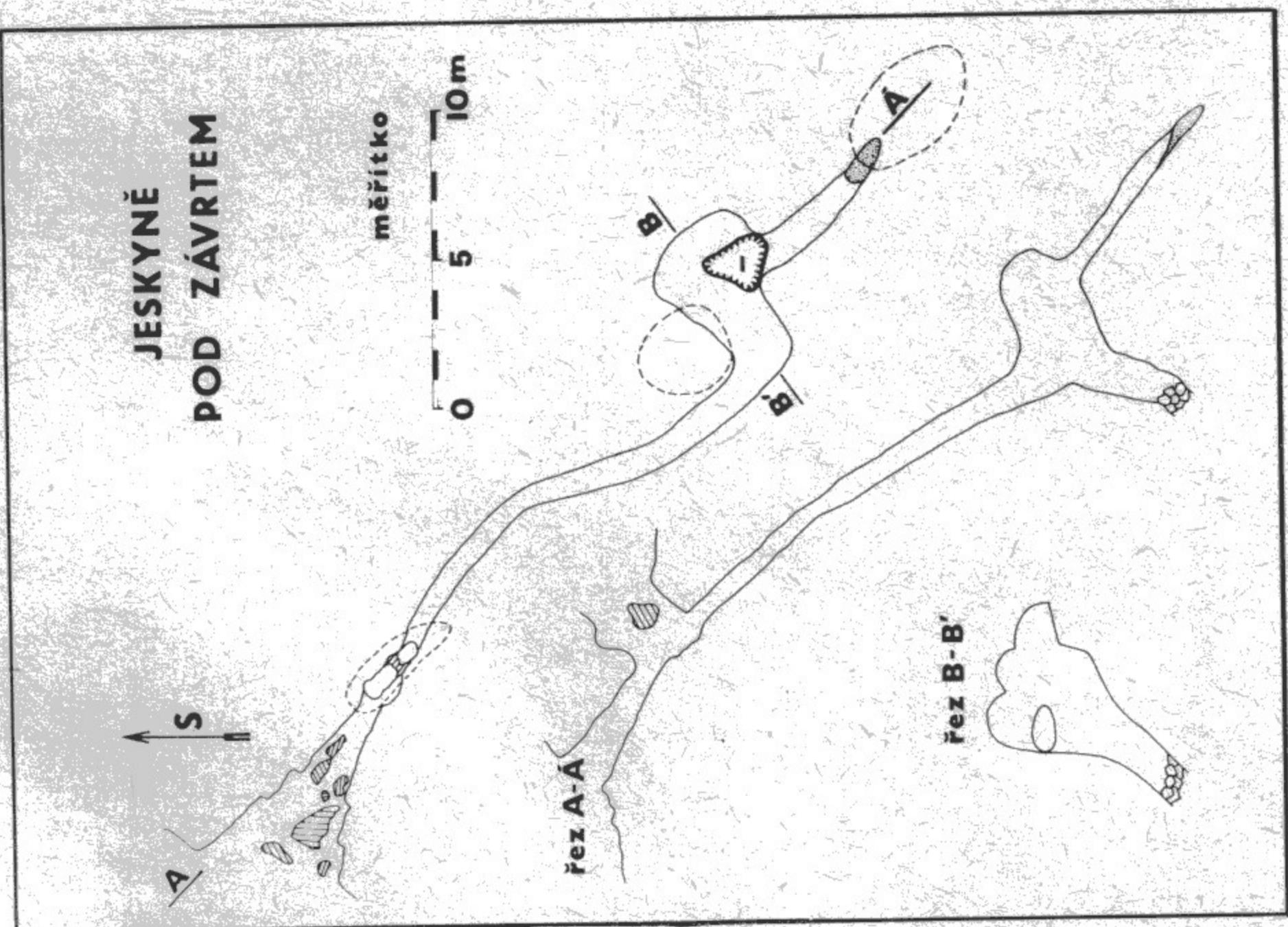
ZABI-JAK

This detailed black and white map illustrates a mountainous terrain, likely in the Šumadija region of Serbia. The map is organized into fifteen numbered sections (01 to 15), each containing specific geographical features and elevations. Key labeled locations include:

- Top Right Area:** Barno jez. (1489m), Zminje jez., Crno jez., Orin katuš (1569m).
- Section 11 (Top Left):** Duboki do (2284m), V. Previja (2184m), V. Previja (2236m).
- Section 12 (Top Center):** Teleti do (1716m), Zluta greda (2118m), Ravni izvori (1976m), 1931m.
- Section 10 (Left Center):** Gornje lokve, Corna Alisnica (2091m), V. Skrčko jez., Bezimeni vrh (2487m), Bobotov kuk (2233m), Kleknotna gl. (2179m), Minin bogaz, Zeleni vir, Stit (2114m, 2236m), Ledeni do.
- Section 09 (Center Left):** 2321, 2401, 2120, 2152, M. meded (2170m), Južni vrh (2285m), Savin kuk (2313m), Debeli namet, Istočni vrh, Milošev tok, Vrh Sljemena (2455m), Bandijernat (2409m), Valoviti do (2091m), Ledeni do, Urdeni do, Jutrena (2222m), Valoviti do, Lomni do, V. korita (2072m), Vodeni do, Meki do (1745m), Vinjeve glavice (1682m), 1930m.
- Section 08 (Right Center):** 2143, 2212, 2445, 13, Veliki do.
- Section 07 (Center):** 2387, 2120, 2152, 2179, 2187, 2199, 2200, 2203, 2222, 2233, 2248, 2303, 2313, 2380, 2409, 2426, 2445, 2455, 2487, 2513, 2534, 2555, 2576, 2597, 2618, 2639, 2659, 2679, 2699, 2719, 2739, 2759, 2779, 2799, 2819, 2839, 2859, 2879, 2899, 2919, 2939, 2959, 2979, 2999, 3019, 3039, 3059, 3079, 3099, 3119, 3139, 3159, 3179, 3199, 3219, 3239, 3259, 3279, 3299, 3319, 3339, 3359, 3379, 3399, 3419, 3439, 3459, 3479, 3499, 3519, 3539, 3559, 3579, 3599, 3619, 3639, 3659, 3679, 3699, 3719, 3739, 3759, 3779, 3799, 3819, 3839, 3859, 3879, 3899, 3919, 3939, 3959, 3979, 3999, 4019, 4039, 4059, 4079, 4099, 4119, 4139, 4159, 4179, 4199, 4219, 4239, 4259, 4279, 4299, 4319, 4339, 4359, 4379, 4399, 4419, 4439, 4459, 4479, 4499, 4519, 4539, 4559, 4579, 4599, 4619, 4639, 4659, 4679, 4699, 4719, 4739, 4759, 4779, 4799, 4819, 4839, 4859, 4879, 4899, 4919, 4939, 4959, 4979, 4999, 5019, 5039, 5059, 5079, 5099, 5119, 5139, 5159, 5179, 5199, 5219, 5239, 5259, 5279, 5299, 5319, 5339, 5359, 5379, 5399, 5419, 5439, 5459, 5479, 5499, 5519, 5539, 5559, 5579, 5599, 5619, 5639, 5659, 5679, 5699, 5719, 5739, 5759, 5779, 5799, 5819, 5839, 5859, 5879, 5899, 5919, 5939, 5959, 5979, 5999, 6019, 6039, 6059, 6079, 6099, 6119, 6139, 6159, 6179, 6199, 6219, 6239, 6259, 6279, 6299, 6319, 6339, 6359, 6379, 6399, 6419, 6439, 6459, 6479, 6499, 6519, 6539, 6559, 6579, 6599, 6619, 6639, 6659, 6679, 6699, 6719, 6739, 6759, 6779, 6799, 6819, 6839, 6859, 6879, 6899, 6919, 6939, 6959, 6979, 6999, 7019, 7039, 7059, 7079, 7099, 7119, 7139, 7159, 7179, 7199, 7219, 7239, 7259, 7279, 7299, 7319, 7339, 7359, 7379, 7399, 7419, 7439, 7459, 7479, 7499, 7519, 7539, 7559, 7579, 7599, 7619, 7639, 7659, 7679, 7699, 7719, 7739, 7759, 7779, 7799, 7819, 7839, 7859, 7879, 7899, 7919, 7939, 7959, 7979, 7999, 8019, 8039, 8059, 8079, 8099, 8119, 8139, 8159, 8179, 8199, 8219, 8239, 8259, 8279, 8299, 8319, 8339, 8359, 8379, 8399, 8419, 8439, 8459, 8479, 8499, 8519, 8539, 8559, 8579, 8599, 8619, 8639, 8659, 8679, 8699, 8719, 8739, 8759, 8779, 8799, 8819, 8839, 8859, 8879, 8899, 8919, 8939, 8959, 8979, 8999, 9019, 9039, 9059, 9079, 9099, 9119, 9139, 9159, 9179, 9199, 9219, 9239, 9259, 9279, 9299, 9319, 9339, 9359, 9379, 9399, 9419, 9439, 9459, 9479, 9499, 9519, 9539, 9559, 9579, 9599, 9619, 9639, 9659, 9679, 9699, 9719, 9739, 9759, 9779, 9799, 9819, 9839, 9859, 9879, 9899, 9919, 9939, 9959, 9979, 9999, 10019, 10039, 10059, 10079, 10099, 10119, 10139, 10159, 10179, 10199, 10219, 10239, 10259, 10279, 10299, 10319, 10339, 10359, 10379, 10399, 10419, 10439, 10459, 10479, 10499, 10519, 10539, 10559, 10579, 10599, 10619, 10639, 10659, 10679, 10699, 10719, 10739, 10759, 10779, 10799, 10819, 10839, 10859, 10879, 10899, 10919, 10939, 10959, 10979, 10999, 11019, 11039, 11059, 11079, 11099, 11119, 11139, 11159, 11179, 11199, 11219, 11239, 11259, 11279, 11299, 11319, 11339, 11359, 11379, 11399, 11419, 11439, 11459, 11479, 11499, 11519, 11539, 11559, 11579, 11599, 11619, 11639, 11659, 11679, 11699, 11719, 11739, 11759, 11779, 11799, 11819, 11839, 11859, 11879, 11899, 11919, 11939, 11959, 11979, 11999, 12019, 12039, 12059, 12079, 12099, 12119, 12139, 12159, 12179, 12199, 12219, 12239, 12259, 12279, 12299, 12319, 12339, 12359, 12379, 12399, 12419, 12439, 12459, 12479, 12499, 12519, 12539, 12559, 12579, 12599, 12619, 12639, 12659, 12679, 12699, 12719, 12739, 12759, 12779, 12799, 12819, 12839, 12859, 12879, 12899, 12919, 12939, 12959, 12979, 12999, 13019, 13039, 13059, 13079, 13099, 13119, 13139, 13159, 13179, 13199, 13219, 13239, 13259, 13279, 13299, 13319, 13339, 13359, 13379, 13399, 13419, 13439, 13459, 13479, 13499, 13519, 13539, 13559, 13579, 13599, 13619, 13639, 13659, 13679, 13699, 13719, 13739, 13759, 13779, 13799, 13819, 13839, 13859, 13879, 13899, 13919, 13939, 13959, 13979, 13999, 14019, 14039, 14059, 14079, 14099, 14119, 14139, 14159, 14179, 14199, 14219, 14239, 14259, 14279, 14299, 14319, 14339, 14359, 14379, 14399, 14419, 14439, 14459, 14479, 14499, 14519, 14539, 14559, 14579, 14599, 14619, 14639, 14659, 14679, 14699, 14719, 14739, 14759, 14779, 14799, 14819, 14839, 14859, 14879, 14899, 14919, 14939, 14959, 14979, 14999, 15019, 15039, 15059, 15079, 15099, 15119, 15139, 15159, 15179, 15199, 15219, 15239, 15259, 15279, 15299, 15319, 15339, 15359, 15379, 15399, 15419, 15439, 15459, 15479, 15499, 15519, 15539, 15559, 15579, 15599, 15619, 15639, 15659, 15679, 15699, 15719, 15739, 15759, 15779, 15799, 15819, 15839, 15859, 15879, 15899, 15919, 15939, 15959, 15979, 15999, 16019, 16039, 16059, 16079, 16099, 16119, 16139, 16159, 16179, 16199, 16219, 16239, 16259, 16279, 16299, 16319, 16339, 16359, 16379, 16399, 16419, 16439, 16459, 16479, 16499, 16519, 16539, 16559, 16579, 16599, 16619, 16639, 16659, 16679, 16699, 16719, 16739, 16759, 16779, 16799, 16819, 16839, 16859, 16879, 16899, 16919, 16939, 16959, 16979, 16999, 17019, 17039, 17059, 17079, 17099, 17119, 17139, 17159, 17179, 17199, 17219, 17239, 17259, 17279, 17299, 17319, 17339, 17359, 17379, 17399, 17419, 17439, 17459, 17479, 17499, 17519, 17539, 17559, 17579, 17599, 17619, 17639, 17659, 17679, 17699, 17719, 17739, 17759, 17779, 17799, 17819, 17839, 17859, 17879, 17899, 17919, 17939, 17959, 17979, 17999, 18019, 18039, 18059, 18079, 18099, 18119, 18139, 18159, 18179, 18199, 18219, 18239, 18259, 18279, 18299, 18319, 18339, 18359, 18379, 18399, 18419, 18439, 18459, 18479, 18499, 18519, 18539, 18559, 18579, 18599, 18619, 18639, 18659, 18679, 18699, 18719, 18739, 18759, 18779, 18799, 18819, 18839, 18859, 18879, 18899, 18919, 18939, 18959, 18979, 18999, 19019, 19039, 19059, 19079, 19099, 19119, 19139, 19159, 19179, 19199, 19219, 19239, 19259, 19279, 19299, 19319, 19339, 19359, 19379, 19399, 19419, 19439, 19459, 19479, 19499, 19519, 19539, 19559, 19579, 19599, 19619, 19639, 19659, 19679, 19699, 19719, 19739, 19759, 19779, 19799, 19819, 19839, 19859, 19879, 19899, 19919, 19939, 19959, 19979, 19999, 20019, 20039, 20059, 20079, 20099, 20119, 20139, 20159, 20179, 20199, 20219, 20239, 20259, 20279, 20299, 20319, 20339, 20359, 20379, 20399, 20419, 20439, 20459, 20479, 20499, 20519, 20539, 20559, 20579, 20599, 20619, 20639, 20659, 20679, 20699, 20719, 20739, 20759, 20779, 20799, 20819, 20839, 20859, 20879, 20899, 20919, 20939, 20959, 20979, 20999, 21019, 21039, 21059, 21079, 21099, 21119, 21139, 21159, 21179, 21199, 21219, 21239, 21259, 21279, 21299, 21319, 21339, 21359, 21379, 21399, 21419, 21439, 21459, 21479, 21499, 21519, 21539, 21559, 21579, 21599, 21619, 21639, 21659, 21679, 21699, 21719, 21739, 21759, 21779, 21799, 21819, 21839, 21859, 21879, 21899, 21919, 21939, 21959, 21979, 21999, 22019, 22039, 22059, 22079, 22099, 22119, 22139, 22159, 22179, 22199, 22219, 22239, 22259, 22279, 22299, 22319, 22339, 22359, 22379, 22399, 22419, 22439, 22459, 22479, 22499, 22519, 22539, 22559, 22579, 22599, 22619, 22639, 22659, 22679, 22699, 22719, 22739, 22759, 22779, 22799, 22819, 22839, 22859, 22879, 22899, 22919, 22939, 22959, 22979, 22999, 23019, 23039, 23059, 23079, 23099, 23119, 23139, 23159, 23179, 23199, 23219, 23239, 23259, 23279, 23299, 23319, 23339, 23359, 23379, 23399, 23419, 23439, 23459, 23479, 23499, 23519, 23539, 23559, 23579, 23599, 23619, 23639, 23659, 23679, 23699, 23719, 23739, 23759, 23779, 23799, 23819, 23839, 23859, 23879, 23899, 23919, 23939, 23959, 23979, 23999, 24019, 24039, 24059, 24079, 24099, 24119, 24139, 24159, 24179, 24199, 24219, 24239, 24259, 24279, 24299, 24319, 24339, 24359, 24379, 24399, 24419, 24439, 24459, 24479, 24499, 24519, 24539, 24559, 24579, 24599, 24619, 24639, 24659, 24679, 24699, 24719, 24739, 24759, 24779, 24799, 24819, 24839, 24859, 24879, 24899, 24919, 24939, 24959, 24979, 24999, 25019, 25039, 25059, 25079, 25099, 25119, 25139, 25159, 25179, 25199, 25219, 25239, 25259, 25279, 25299, 25319, 25339, 25359, 25379, 25399, 25419, 25439, 25459, 25479, 25499, 25519, 25539, 25559, 25579, 25599, 25619, 25639, 25659, 25679, 25699, 25719, 25739, 25759, 25779, 25799, 25819, 25839, 25859, 25879, 25899, 25919, 25939, 25959, 25979, 25999, 26019, 26039, 26059, 26079, 26099, 26119, 26139, 26159, 26179, 26199, 26219, 26239, 26259, 26279, 26299, 26319, 26339, 26359, 26379, 26399, 26419, 26439, 26459, 26479, 26499, 26519, 26539, 26559, 26579, 26599, 26619, 26639, 26659, 26679, 26699, 26719, 26739, 26759, 26779, 26799, 26819, 26839, 26859, 26879, 26899, 26919, 26939, 26959, 26979, 26999, 27019, 27039, 27059, 27079, 27099, 27119, 27139, 27159, 27179, 27199, 27219, 27239, 27259, 27279, 27299, 27319, 27339, 27359, 27379, 27399, 27419, 27439, 27459, 27479, 27499, 27519, 27539, 27559, 27579, 27599, 27619, 27639, 27659, 27679, 27699, 27719, 27739, 27759, 27779, 27799, 27819, 27839, 27859, 27879, 27899, 27919, 27939, 27959, 27979, 27999, 28019, 28039, 28059, 28079, 28099, 28119, 28139, 28159, 28179, 28199, 28219, 28239, 28259, 28279, 28299, 28319, 28339, 28359, 28379, 28399, 28419, 28439, 28459, 28479, 28499, 28519, 28539, 28559, 28579, 28599, 28619, 28639, 28659, 28679, 28699, 28719, 28739, 28759, 28779, 28799, 28819, 28839, 28859, 28879, 28899, 28919, 28939, 28959, 28979, 28999, 29019, 29039, 29059, 29079, 29099, 29119, 29139, 29159, 29179, 29199, 29219, 29239, 29259, 29279, 29299, 29319, 29339, 29359, 29379, 29399, 29419, 29439, 29459, 29479, 29499, 29519, 29539, 29559, 29579, 29599, 29619, 29639, 29659, 29679, 29699, 29719, 29739, 29759, 29779, 29799, 29819, 29839, 29859, 29879, 29899, 29919, 29939, 29959, 29979, 29999, 30019, 30039, 30059, 30079, 30099, 30119, 30139, 30159, 30179, 30199, 30219, 30239, 30259, 30279, 30299, 30319, 30339, 30359, 30379, 30399, 30419, 30439, 30459, 30479, 30499, 30519, 30539, 30559, 30579, 30599, 30619, 30639, 30659, 30679, 30699, 30719, 30739, 30759, 30779, 30799, 30819, 30839, 30859, 30879, 30899, 30919, 30939, 30959, 30979, 30999, 31019, 31039, 31059, 31079, 31099, 31119, 31139, 31159, 31179, 31199, 31219, 31239, 31259, 31279, 31299, 31319, 31339, 31359, 31379, 31399, 31419, 31439, 31459, 31479, 31499, 31519, 31539, 31559, 31579, 31599, 31619, 31639, 31659, 31679, 31699, 31719, 31739, 31759, 31779, 31799, 31819, 31839, 31859, 31879, 31899, 31919, 31939, 31959, 31979, 31999, 32019, 32039, 32059, 32079, 32099, 32119, 32139, 32159, 32179, 32199, 32219, 32239, 32259, 32279, 32299, 3

**PRAMEN ŘEKY SOČI
(IZVIR SOČE)**

Sestup do Jamy u Valoviti do

Pro sestup jsme tentokrát, na rozdíl od roku 1983 použili vchod "D". Zejména z důvodů ušetření lan pro vystrojení propasti a poznání neznámé části propasti.

Dne 4.9. probíhala doprava materiálu vstupní částí od vchodu "D". V místech pod vchodem "B" nás zastavil sněhový kužel od minulé zimy, vysoký přes osm metrů. Bylo nutno prosekat širší průchod kolem stěny. Propast jsme vystrojili do hloubky 100 m a na dně první propasti jsme nechali další výstroj a vystoupili zpět nahoru. Vše trvalo 4 hodiny.

Dne 5.9. uskutečnilo dvoučlenné nové družstvo sestup. Vchod "D" prošlo v 11.30. Rychle překonalo vstupní část a první 60 metrovou propast. Ze začátku má jeskyně puklinovitý charakter, kde spadané kameny tvoří na některých místech terásky. Dále následuje kaskáda propásteck po 15 - 20 metrech. Zde jsou problémy s ukotvením lan a začíná se objevovat vodní tok, který s přibývající hloubkou sílí. Jeskyně je zde již studnovitá. V 220 metrech jsme vstoupili do okna v další asi 60 metrové propasti, do které ústí i vchod "A". V propasti je neustále silný vodní skap a na jejím dně je již dosti silný aktivní tok, který se postupně ztrácí plazivkou dál do hloubky. Na polosifony jsme nebyli připraveni a tak jsme asi v 330 m otočili nazpět. Bylo 16 hodin. Výstup již tak rychlý nebyl. Promočená lana se špatně vytahovala a jejich váha na zádech při výstupu po laně byla zle cítit. Na terase v třetině první 60 metrové propasti jsme materiál ponechali a promočení vystoupili rychle na povrch. Bylo 22.30 hod. když jsme spatřili nad sebou hvězdy.

Noční sestup do sedla už byl daleko příjemnější. Asi v 0.30 hod. otřáslo pohořím slabé zemětřesení, které mělo epicentrum asi 70 km SSV, jak uvedl místní tisk.

Druhý den nás všechny čtyři čekal transport materiálu z propasti. Moc se nám nechtělo. Navzájem jsme se přesvědčovali, že včera tu tyhle balvany určitě byly.

Výstupem také skončilo naše zdolávání větších propastí v pohoří. Ukončil jej strach nebo spíše rozum?

Je na místě poděkovat polským speleologům za poskytnutí základních informací o jeskyních v pohoří. Nákres propasti "Jama u Valoviti do" je z bulletingu Katovického speleologického klubu "MEANDER".

Pohoří Durmitor si naše ZO ČSS 1-08 vybrala za objekt zájmu zejména proto,

že vchody některých propasti leží nad hranicí 2.000 m n.m. Jelikož dno kaňonu řeky Tary (druhý nejhļubší kaňon na světě po Coloredu v USA) leží průměrně v 520 m n.m. (12 km severně od vchodu do Jamy u Valoviti do) je denivelace vchodů s hladinou řeky nejméně 1.500 m. Pokud by zde byla spojitost potvrzena, nalézal by se v Durmitoru nejhļubší systém na světě.

Pohoří je soustavně zkoumáno polskými speleology, kteří v roce 1984 uváděli 58 větších jeskyní a propasti. Za nejhļubší označovali Jamu u Mali Lomni do o hloubce přesahující 600 metrů.

Nebot naše ZO ČSS nemá velkou členeskou základnu, rádi bychom uskutečnili rozsáhlejší expedici za účasti zájemců z dalších ZO ČSS.

Kras Bakoňského lesa

Na zpáteční cestě do ČSSR jsme se na 3 dny zastavili v krasu Bakoňského lesa. Vchody do jeskyní leží na obou stranách silnice, zhruba uprostřed mezi městem Várpalotou a vesnicí (městečkem) Szápárem. Jsou ukryty v hustých křovinách mezi a v lesích. V křovinách se nalézají občasná řečiště potoků, které odvodňují místní pastviny. Mnoho propadání vody není zatím otevřeno i když maďarští speleologové uvádějí v této oblasti více jak 200 jeskyní.

Návštěva Bakoňského lesa měla orientační charakter a byla zajímavým zakončením naší expedice "Durmitor 84".

Václav Černohous
ZO ČSS 1-08 Speleotechnika

NAŠINCI V KIRGIZII

V červenci 1985 uskutečnili dva členové ČSS cestu do Kirgizské SSR. První část pobytu byla zaměřena na velehorské pásmo Tan-Šanu.

V totmo období jsme získávali poznatky z výšek nad 4.000 m, pobytu na ledovcích a o horolezecké technice ve skalách i v ledu. Nedílnou součástí bylo také rozšíření znalostí o tamní přírodě a jejích původních ekosystémech, počínaje pouští a konče velehorskými ledovci. Výrazným bodem pobytu byla návštěva jezera Issyk-Kul, jehož hladina leží cca ve výši 1.600 m n.m.

Naše speleologické zájmy bylo možno uspokojit až v další části cesty, kdy jsme navštívili hlavní město Kirgizie, Frunze. Výsledkem velmi dobré spolupráce s vedením turistické základny byl, kromě dalšího, kontakt s místní speleo-

logickou skupinou. Od jejích členů jsme získali podrobnosti o místních krasových územích, o náplni činnosti skupiny - převážně speleoalpinismus - a také se i přes nedostatek času podařilo zorganizovat návštěvu jeskyně.

Krasové území, o které jsme projevili zájem, se nalézá na okraji pouště poblíž města Tokmak. Samotná jeskyně byla objevena nedávno při těžbě vápence a je třeba kvitovat s povděkem, že těžba byla přerušena a v současnosti probíhá průzkum samotné jeskyně i jejího okolí.

Na počest narozenin členky skupiny byla jeskyně nazvána "Imenica". Je vytvořena v horizontálně i vertikálně puklinami rozčleněných tmavých vápenicích, pravděpodobně devonského stáří. Současná prozkoumaná délka je asi 600 metrů, hloubka činí asi 80 m, k čemuž je nutno překonat dva menší stupně do 20 m. V nejnižším místě je dosud neprozkoumaný vodní sifon; barvícím experimentem (za použití fluoresceinu) se prokázalo spojení s nedalekým jezírkem, které slouží jako zásobárna vody pro okolní kamenolomy. Jeskynní výplň jsou červenavé barvy a připomínají i u nás se vyskytující terrarosu. Charakter poměrně bohaté výzdoby přechází od běžných krápníků a sintrů přes různé formy sklovitých heliktitů a kuličkových nátek na stěnách až po vysloveně krytalické formy, které místy připomínaly aragonit. Průměrná teplota v jeskyni je asi 22°C, což je velmi osvěžující po předchozím vedru. Navíc se není třeba obávat namočení v nízkém polosifonu, které nikoho nemine.

Sportovní náročnost udali naši průvodci číslem II b, což není mnoho (I-V). Vzhledem k potížím s časem a zavazadly nebylo možné ve větším rozsahu fotografovat, takže nyní je k nahlédnutí jen několik diapositivů, ukazujících vnitřní výzdobu jeskyně.

Při zpáteční cestě jsme svislé úseky zdolávali raději volným lezením s jištěním, které se zdálo být bezpečnější, než spoléhat na místní lana. Výstup na povrch nás příliš nelákal a venkovní teploty nás rozhodně nezklamaly - přes 45°C ve stínu. Po krátké očistné a osvěžující koupeli ve zmíněném jezírku (už bez fluoresceinu) jsme se vydali s odpoledním sluncem nad hlavou nazpět. Cesta s batohy na zádech byla velkým zážitkem, nebot našinec si pouště užije málokdy. Ušlapané necelé čtyři kilometry v poušti nás přesvědčily o tom, že příliš daleko by člověk nedošel.

Po nezbytné výměně a ukázkách používaných pomůcek, které byly k našemu údivu vyrobeny z nerezu, či hlavně z titanu, jsme se rozloučili s dobrým vědomím, že opouštíme prátele, ke kterým se můžeme kdykoliv vrátit.

V.Kacetl, B.Koutecký

NÁVŠTĚVA SLOVENSKÉHO KRASU

V červnu i v červenci 1985 navštívili členové ZO ČSS 1-02 Tetín již po několikáté planiny Slovenského krasu. Návštěva proběhla v rámci spolupráce s rožňavskou skupinou SSS. Kromě řady sestupů do známých i méně známých propastí a jeskyní na Plešivecké a Silické planině jsme prošli a proplížili i jeskyni Na kečovských lukách, nacházející se na Silické planině, asi tříčtvrtě hodiny chůze od Kečova.

Jeskyně je známá a podle vyšlapaných kolejí uvnitř zřejmě i často navštěvaná, přesto její prohlídka stojí za to. Úvodní sestup šachtou ani průnik chodbami nejsou náročné, kvalitní je však bahnitý polosifon, nalézající se ve spojovací chodbě mezi vstupní šachtou a rozsáhlejšími prostorami hlavní povodňové chodby. Lze ho prolézt buď s odřenými zády nebo mokrým břichem. Výzdoba v jeskyni je neporušená a velmi rozmanitá. Prohlídka všech prostor nám zabrala asi 3 hodiny (8 lidí). Přístup k lokalitě je pěšky od Kečova, nadále platí povinnost hlásit se předem na místním oddělení VB v Dlhé Vsi (blízkost maďarských hranic).

Některé příznaky napovídají tomu, že dosud známá část jeskyně je pouze horním patrem většího systému, jehož další průběh dosud neznáme. Před vchodem do jeskyně slepě končí údolí a přestože jsme jeskyni navštívili po deštích, byla spojovací chodba do hlavních prostor bez vody a polosifon byl průlezny. Dále asi v polovině hlavní chodby voda mizí úzkým strmě ukloněným kanálkem kamsi hluboko pod úroveň dna chodby. Hlavní prostory jsou ukončeny sifonem, který dosud nebyl překonán. Pokud to ještě nikdo neprováděl, bylo by zajímavé pokusit se tento závěrový sifon odčerpat - vodorovný průběh chodby k tomu skýtá dobré předpoklady.

F. Muchna
ZO ČSS 1-02 Tetín

EXPEDICE "PIRIN 85"

Ve dnech 5. - 25. září 1985 se zúčastnili dva členové Speleologického klubu Praha - ZO ČSS 1-06, čtrnáctidení "Expedice Pirin 85", pořádané nejstarším bulharským speleologickým klubem AKADEMIK, do rajonu "Bajovi dubki".

Úkolem bylo vlastně poprvé v historii toto místo podrobit komplexnímu speleologickému průzkumu. Objevit a dokumentovat co nejvíce krasových jevů, závrtů, propadlin a propasti.

Jedná se zde o kras v mramorech, pro nás tedy něco odlišného, než jsme zvy-

klí doma. Propasti byly ve vchodech povětšinou zasněžené, s ledovými bariérami, které bylo nutno prokopat, nebo se velmi složitě protahovat prostorem vzniklým odtátím ledu.

Jelikož nám počasí téměř po celou expedici přálo (až na dva dny - kdy jednou řádila vichřice a podruhé jsme zapadli sněhem), sluníčko vytrvale svítilo, člověk si v podzemí užil vody z roztátého sněhu dosytosti.

Poslední větší speleologická výprava do těchto míst byla před více jak dvaceti lety, tehdy nově založeným sofijským klubem AKADEMICK. Soustředila se však pouze na jednu propast ležící ve výšce asi 2.400 m n.m., kterou pojmenovali "Cyklop". Prý měla původně hloubku 100 metrů, ale při vší snaze a vůli jsme letos našli pouhých počátečních 40 metrů a dál se pro obrovské mramorové bloky proniknout nedalo. Den po vyzkoušení všech prostředků prolongace do dalších údajných 60 m hloubky a důkladném zmapování známých prostor, jsme objevili druhou propast také již navštívenou před dvaceti lety ovšem dosud nedokumentovanou. Měla necelých 40 metrů a za bludištěm balvanů a úzinou na jejím dně pokračuje úzkou puklinou na celkovou hloubku - 70 metrů.

Měli jsme obrovské štěstí, neboť ledové "špunty" na jícnech propasti byly prý jedny z nejmenších, jak je bulharští jeskyňáři poznali. To nám umožnilo průnik i do jinak po celý rok nepřístupných prostor.

Další propast a snad nejvýznamnější, jsme objevili prokopáním vchodu. Propast dostala název Čelustnica a to podle ostrých hrotů, vyčnívajících na mnoha místech ze stěn a silně připomínajících zoubky milého tvorečka ze známého amerického filmu. Bylo jich tam tolik, že už je pak člověk přestával vnímat a na moment si to uvědomil až při zvuku trhané látky vlastního overalu.

Celá propast je vytvořena na dvou vzájemně se křížících puklinách. Prostora se místy zužuje až na mez průleznosti. V jednom místě je člověk nucen lezt dolů po hlavě, pak se prohnout a pomalu v opačném směru se vsoukat do ještě menší skuliny. Zpátky to bylo přesně naopak a o to horší, že jsme se museli ve spáře rozepřít, udělat stojku a provést soukací úkon do otvoru o rozměrech menších než 40 x 40 cm.

Tato propast je "zatím" hluboká 107 metrů (do této hloubky je i zmapována), pak následuje jedno neprůlezné místo asi metr dlouhé a dál minimálně dalších 40 metrů. Je tedy jednou z nejperspektivnějších a s největší pravděpodobností zatím nejhlubší změřená v Pirinu.

Další dny jsme mapovali na povrchu a vyhledávali nové propasti nad táborem ve výšce mezi 2.500 - 2.700 metrů. Bylo jich celkem 15 od tří do 11,5 metrů hloubky. Vesměs končily balvanitou zátkou. Někdy to byly i veliké podzemní prostory, ovšem k proniknutí mohutnými závaly by bylo zapotřebí dlouhodobého pracovního úsilí. Z mnoha míst foukal tak silný průvan, že doslova čechral vlasy. Je tu velmi mnoho práce i pro budoucí generace.

V průběhu expedice jsme též vystoupili na zdejší nejvyšší horu Vichren, vysokou 2.914 m, pod níž leží zatím nejhlubší propast stejného názvu a hluboká -135 m, též s možností další prolongace. Při zpáteční cestě se na nás usmálo i sluníčko a poohlídalo nám skrze závoj mraků, (ve kterých jsme celý den byli), Pirin včetně dalšího pohoří Rily, vzdáleného necelých 15 km.

Přesně po čtrnácti dnech pobytu ve výšce 2.600 metrů jsme zlikvidovali náš tábor a sestoupili o 800 metrů níž na Javorovou chatu a odtud ještě týž den do Razlogu. Zde jsme vyrazili do 5 km vzdálené vesnice Baně a využili místních termálních lázní k důsledné očistě od expediční špiny. Opět jsme se vrátili zpět do Razlogu, kde nás čekal závěrečný večírek, při kterém jsme poděkovali bulharským hostitelům za jejich péči i připravený program. Následující den jsme odjeli se sekretářem klubu do Sofie, abychom so prohlédli též jejich pracovní lokality. Navštívili jsme dvě a to jeskyně Duchla a Akademik.

První je přes 15 kilometrů dlouhý systém o 7 patrech a stejném počtu řek, které ho vytvořily. Má překrásnou výzdobu a spoustu spletitých míst, takže člověk neznalý již po půl hodině ztratí veškerou orientaci.

Druhá je asi o půl kilometru dál, opět s překrásnou výzdobou a s velkým dómem (100 x 30 x 15 m). Byla objevena před 6 lety a přesto že se nalézá přímo u silnice a ve vesnici, je úplně otevřená pro kohokoliv, výzdoba v ní je téměř netknutá, neboť průlez hned v ústí je tak úzký, že většinu nezvaných zájemců hned odradí.

Tímto tedy i pro nás skončila expedice PIRIN 85, při které jsme poznali spoustu dobrých kamarádů, nová místa i poznatky o materiálu a způsobu lezení členů Bulharské speleologické federace.

Skončila tak další z pravidelných zahraničních výměn našeho klubu.

Jarda Veselý jun.
ZO ČSS 1-06
Speleologický klub Praha

Objev v jeskyni Trucovna v Krkonoších

Alberická speleologická skupina (ZO ČSS 5-02) pracuje na průzkumu krasových lokalit východních Krkonoš již od roku 1973.

V místních vápencových a dolomitických čočkách se podařilo v prvních letech průzkumu objevit rozsáhlejší pokračování (rozumí se na krkonošské poměry) již ve známých jeskyních, v což tehdy nikdo ze zkušených speleologů nedoufal. Od posledního většího objevu (spodní patro Celní jeskyně), následovaly jen roky práce, kopání, střílení a objevy, pokud nějaké byly, dosahovaly jen asi max. 10 m délky.

Již od začátku práce skupiny jsme výzkum prováděli i v jeskyni Trucovna. Tato asi 8 m dlouhá jednoduchá jeskyně se nachází v malém lomu ve Vodovodním údolí při

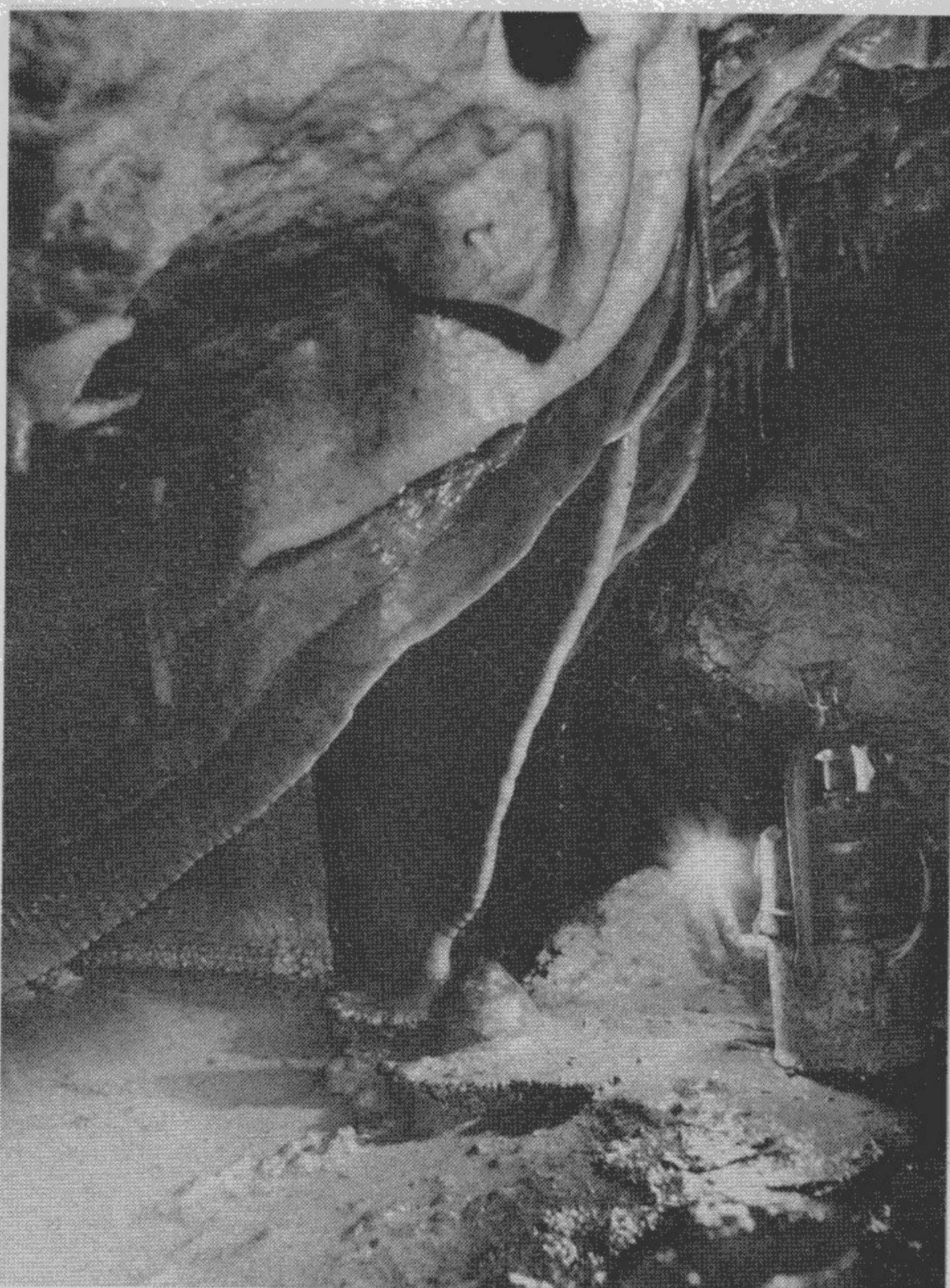
vyústění do Úpy v Horním Maršově. Práce zde před námi prováděli bozkovští jeskyňáři a pracovník KRNA-Pu Z. Říha, který chodil z domova do jeskyně "trucovat" (odsud název jeskyně), ale nevedly k žádnému objevu. My jsme v jeskyni občas jenom hrábli, protože práce byla soustředěna na jiné lokality. Teprve před rokem jeskyně ožila pracovním ruchem. Nejprve byl vchod zazděn a osazen masivními železnými dveřmi, potom začaly práce na odstraňování sesintrovaného závalu v zadní části jeskyně, kde se předpokládalo pokračování. Uzavřením vchodu se zřejmě částečně změnily dynamické podmínky jeskyně a stávající průvan nabyl na intenzitě. Následovalo zdlouhavé měření teplot na několika místech a sledování změn průvanu, který byl sice znát ve vchodu, ale v hlavní prostore jeskyně se ztratil.

Zjara dle měření teplot bylo

vytipováno místo, kudy půjdeme dál. Nebylo to v logickém pokračování jeskyně, ale pod boční stěnu. V místo zprvu nebyla důvěra, sotva se však začaly objevovat první krápníčky a skulinami mezi bloky bylo vidět dál, dostala práce obrovskou motivaci a během několika akcí jsme pronikli do nových prostor.

V nové jeskyni teprve začínáme s průzkumem, tak můžeme podat zatím jen stručné informace. Prostory sestávají ze dvou dómu, první je členitý a dlouhý zhruba 10 m, druhý oválný o rozměrech asi 10x 4 m. V prvním je strop vyzdoben několika centimetrovými záclonkami a krápníčky, v druhém, Perlovém domu, ihned při vstupu upoutají sintrové hrázky s perlami až 1 cm velkými a mohutný sintrový nátek. Odbočky z obou dómu jsou na krušnohorské poměry bohatě vyzdobeny a výzdoba je většinou živá.

Hlavní tah jeskyně je přes 30 m dlouhý a je vyvinut v jedné úrovni. Ze dvou těžko čitelných nápisů na stropě je patrné, že kdysi dříve byla i tato prostora lomem otevřena. Místo vstupu, které se nám zevnitř podařilo identifikovat, bylo zřejmě hned zasypáno, protože krápníková výzdoba je jen málo poškozená. Kdy k otevření jeskyně lámaním došlo není zřejmé a stará literatura i kroniky taky mlčí,

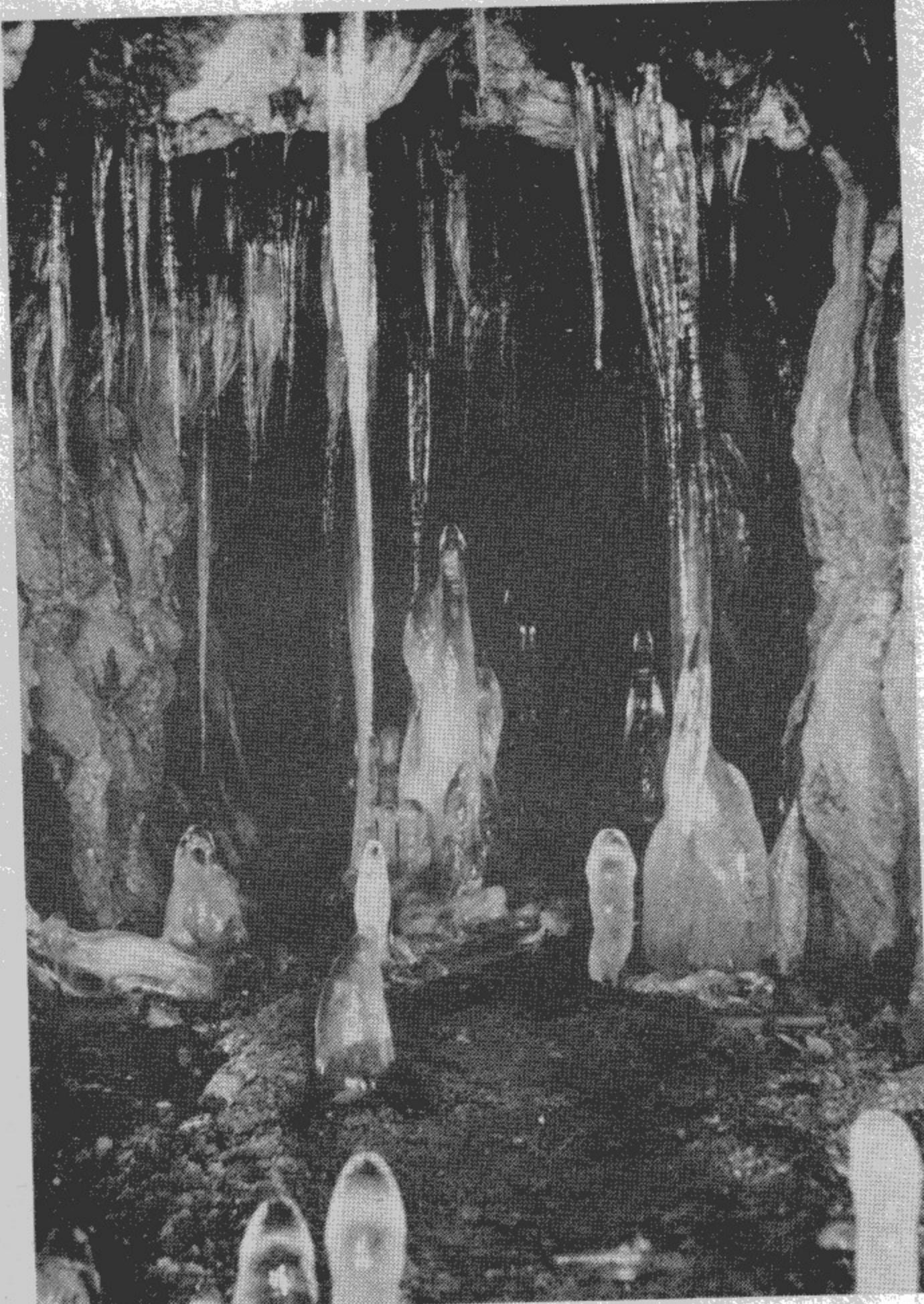

přestože v nich jsou zmínky o jeskyních v Alberžicích a Svobodě.

V současné době provádíme mapování prostoru a zaměření na povrchu. Jeskyně je situována na úbočí tělesa vápnitých dolomitů a předpokládáme, že bude mít pokračování. Po skončení základních průzkumných prací a posouzení geologické situace chceme přikročit k dalším otvírkovým pracem.

Radko Tásler
ZO ČSS 5-02 Alberžice

ZIMNÍ LEDOVÁ VÝZDOBA VE STARÝCH ŠTOLÁCH V KRUPCE

Vážení čtenáři,
je potěšující, že stále sílí proud příspěvků k otištění, který plyně do naší redakce. Naši snahou je a bude i nadále co nejrychleji příspěvky vytisknout. Žádáme však autory o zasílání především původních prací. U převzatých materiálů je bezpodmínečně nutné uvést pramen, ze kterého bylo čerpáno!

V severovýchodní části Krušných hor asi 6 km od Teplic, leží známé staré hornické město Krupka. Od středověku až do počátku 20. století zde probíhala těžba cínových rud, za 2. světové války a pak až do roku 1956 též těžba rud molybdenu a živce. Tato hornická činnost zanechala v široké oblasti na úbočí Krušných hor rozsáhlý komplex podzemních prostor.

Staré krupecké doly jsou zajímavé především z báňsko-historického, geologického a mineralogického hlediska. Přesto však nelze opomenout mnohdy velmi krásnou druhotnou výzdobu některých důlních děl.

V ročence Československý kras, ročník 34, jsme popsalí výskyty některých forem kalcitové výzdoby. Neméně zajímavá a často velmi efektní je

sezónní ledová výzdoba. Objevuje se každoročně v zimním období u ústí štol, které jsou vtažné a mají dostatečný průsak vody. Letošní mrazivá zima byla pro vznik ledové výzdoby velmi příznivá. Při mrazech kolem -15 °C byla vyvinuta například ve štole Barbora ještě ve vzdálenosti 100 m od ústí štoly.

Na snímku je zachycena ledová výzdoba na hlavním překopu štoly Barbora asi 50 m od vchodu.

Ing. Ladislav Vavřinec
ZO ČSS 4-02 Ústí n.L.

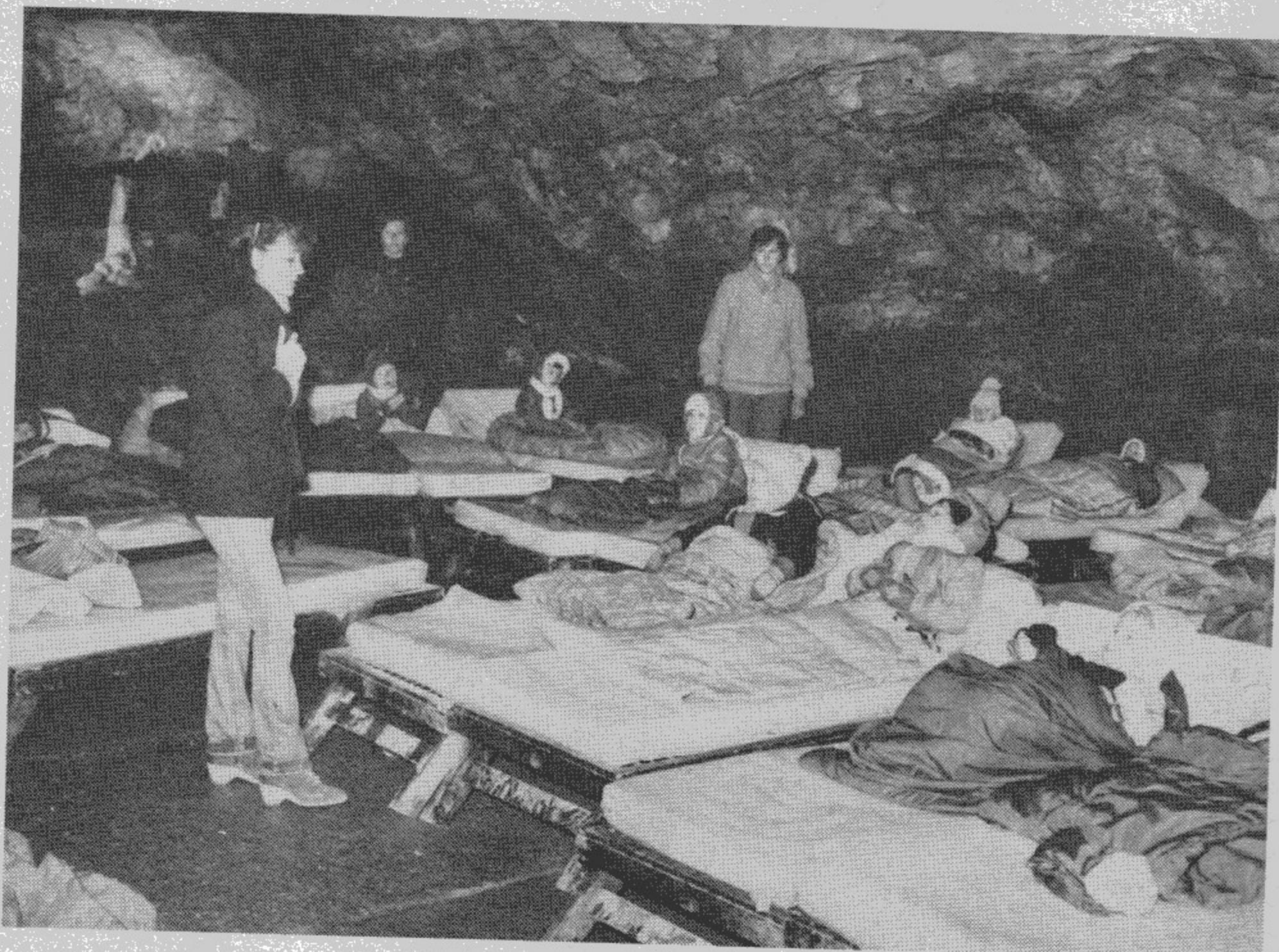

foto: ČTK - Liečba detí v Bystrianskej jaskyni.

LIEČBA DETÍ V BYSTRIANSKEJ J.

Už 14 rokov sa v jaskyni Bystrá (okres Banská Bystrica) realizuje speleoterapia u detí s dlhotrvajúcimi ochoreniami dolných dýchacích ciest. Za toto obdobie sa v jaskyni preliečilo vyše 1.500 detí predškolského a mladšieho školského veku. V rámci doliečovacieho procesu deti navštievujú dvakrát denne vyhradené priestory jaskyne, kde zábavnou formou praktizujú dychovú gymnastiku, spievajú a poludní oddychujú na lôžku. Klimatické podmienky jaskyne s teplotou 6-7 stupňov Celzia a relatívnu vlhkosťou 95 percent poskytujú prirodzené bezmikróbne inhalatórium. Po absolvovaní tohto doliečovacieho procesu sa darí zvyšovať

odolnosť detí a zredukovať priemerný počet ochorení v roku. O deti sa stará kolektív pracovníkov hlavne z detského oddelenia KÚNZ v Banskej Bystrici, Ústredia štátnej ochrany prírody v Liptovskom Mikuláši a z RAJ Brezno, ktorí tvoria združenú komplexnú racionalizačnú brigádu.

ČTK 19.10.1985

EXPEDICE RODNEI

Ve dnech 20.7. až 3.8.1985 uspořádala ZO ČSS 3-01 "Macarát" Plzeň expedici do pohoří Rodnei v severní části Rumunska.

Expedice se zúčastnilo 11 členů skupiny. Náplní byl mimo jiné po-

kus o proniknutí 9 km dlouhým systémem nejhlubší rumunské jeskyně Tausoarelor (400 m).

Celkem nenápadným vchodem v zalesněné stráni se dostaváme k asi 15 m hlubokému vertikálnímu stupni. Z jeho dna vede hlavní cesta korytem poměrně mocného podzemního potoka. Za několika domy ve vstupní části pokračuje jeskyně puklinovou chodbou s četnými vodopády a tůnky. Protože jsme nebyli vybaveni speciální výstrojí, improvizovali jsme oblek proti vodě z pláštěnek a PVC fólií. Přesto však slanování vodopádů znamenalo promočení do poslední nitky. Tak jsme po několika stech metrech postupu neobvyčejně studenou vodou byli nuceni se vrátit.

Kromě jeskyně Tausoarelor jsme navštívili jeskyni Jghiabu lui Zalion, jejíž voda napájí pramen Rece asi 5 km od vesničky Telcisor.

Zbývající čas expedice byl věnován horské turistice.

Jiří Seidl
ZO ČSS 3-01

Z ČINNOSTI ZO ČSS 7-08 SOVINEC

Výzkumná a průzkumná činnost byla soustředěna na čočku devonského vápence, nalézající se v podhůří Nízkého Jeseníku, severně od Rýmařova, na lokalitách Jiříkov, Těchanov, Křížov, Sovinec lom, Sovinec hrad, Karlov, Paseka - plitní sanatorium.

Hlavní činnost probíhá na lokalitě Sovinec lom a Sovinec hrad, kde jsou krasové jevy nejčetnější. Klíčovým místem pro výzkum i speleologickou činnost ZO se stává lom u osady Sovinec, kde jsou puklinové jeskyně, označené č. 4, 5, 6. ZO po zastavení těžby vápence v lomu získává tento lom do dlouhodobého pronájmu. Rovněž budovu v etáži č. 2 získává jako základnu pro další činnost v areálu lomu. V letech 1980 - 85 provádí ZO na uvedených lokalitách průzkumné práce se zaměřením na vyhledávání dalších krasových jevů a posouzení jejich

návaznosti na hydrologii v dané oblasti. V těchto letech byly provedeny prolongační práce v úpatí lomové stěny etáže č. 2 a odkryty již dříve známé jeskyně č. 5a, č. 4, a č. 6. Jejich objevením jsme započali se sledováním teplotního režimu v jeskyních. Výsledné zprávy a vyhotovená dokumentace byla předána zainteresovaným složkám ČSS. V neposlední řadě mimo výzkumu hydrologie, bylo přistoupeno ke sledování chirofauny nalézající se na zkoumaných lokalitách.

ZO ČSS 7-08 Sovinec se rovněž podílí na likvidaci starého zařízení, nacházejícího se v areálu lomu a tak přispívá k ozdravění životního prostředí.

-PM-

Fotografická soutěž o cenu
STALAGMITU
první soutěž o fotografii roku
1985
pořízenou jeskyňárem

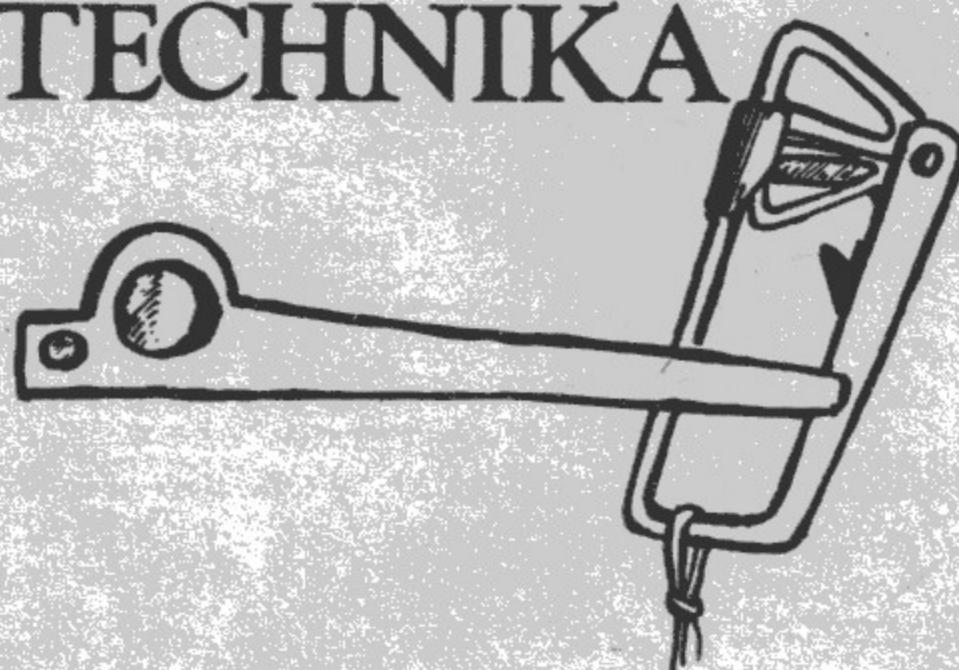
Do soutěže se přijímají černobílé fotografie z činnosti speleologů, které zachycují události roku 1985. Fotografie musí být na lesklém papíře o minimálním rozmeru 18 x 24 a maximálním rozmeru 24 x 30 cm. V soutěži bude udělena hlavní cena a tři ceny v každé kategorii. Soutěže se může zúčastnit každý speleolog bez rozdílu klubové či státní příslušnosti, který odešle do 15. února 1986 do redakce Stalagmitu soutěžní fotografii. Každý autor může zaslat maximálně 3 fotografie do každé kategorie. Soutěží se v kategoriích:

- A - nejlepší momentka,
- B - dokumentární snímek z lokality,
- C - z nových objevů,
- D - zahraniční akce.

Veškeré soutěžní snímky se stávají majetkem redakce Stalagmitu a mohou být v něm otištěny, nebo redakcí vystaveny.

Podrobnější informace je možné vyžádat v redakci.

TECHNIKA

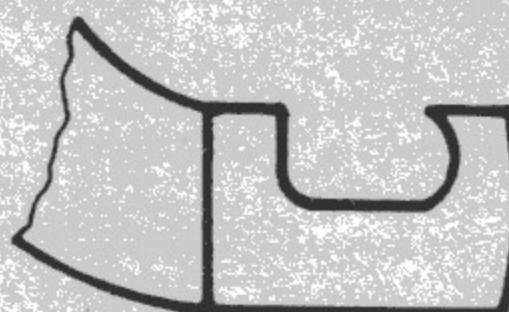

Úprava horolezecké karabiny
Walter - 30 kN

Zahájením výroby horolezeckých karabin Walter vyplnil n.p. Motorlet Jinonice do jisté míry velmi citelnou mezeru ve výzbroji horolezců, jeskyňářů i jiných zájemců, prahnuocích po spolehlivém článku zajišťovacího řetězce. Zcela ponechávám stranou rozbor vhodnosti tohoto typu pro speleotechnické účely, problematiky znalý jeskyňář zná nedostatky karabiny Walter, ale i možnosti použití.

Stejně jako mnozí zahraniční producenti se konstruktér, bohužel, nevyhnul řešení tvaru zámků v relacii s tvarem pojistky tak, aby při zatížení a nechtěném dotažení pojistky nedošlo k nežádoucímu, obtížné demontovatelnému, sevření souvisejících dílů karabiny. Tato skutečnost byla prakticky ověřena a například při cvičných záchranných operacích činila téměř neřešitelný problém v případě, že bylo nutno karabiniu rychle uvolnit při činnosti ve stěně. V zájmu eliminace této negativní vlastnosti lze provést jednoduchou úpravu. Postačí, propilujeme-li kulatým mode-

lářským pilníkem o průměru 3 mm drážku - viz náčrt, do hloubky cca 1,5 mm. Tak může čep zapadnout hlouběji, čímž pohyblivá část karabiny je více v ose zámkového dílu. Šroubovací pojistku lze tímto způsobem přesunout přes celou zámkovou část, přičemž za žádných okolností nedochází k nežádoucímu sevření vlivem tření pojistky a zámku.

před úpravou

po úpravě

I když se jedná o mechanický zásah, jenž by patrně výrobce neschválil, je třeba si uvědomit, že rozsah dynamických a statických sil ve speleotechnice se pohybuje v takovém oboru, že se soustava zámků a čepu přenosu extrémních sil vůbec nezúčastní, takže diskuse o oprávněnosti zásahu je bezpředmětná.

Pro všechny kverulanty, analytiky a osoby, jejichž oblíbeným hobby je zevrubný rozbor práce ÚOK technické ČSS připomínám, že úprava byla empiricky ověřena nezúčastněnými osobami a bez připomínek akceptována.

Ing. Ferdinand Šmíkmátor

REGENERACE A PRODLUŽENÍ ŽIVOTNOSTI SUCHÝCH ČLÁNKŮ

Důležitým zdrojem elektrické energie v jeskyňské praxi jsou chemické zdroje elektrické energie. Nejčastěji se uplatňují jako napájecí zdroje osobních svítidel jeskyňáře, případně jako zdroje elektrické energie pro fotografická a měřící zařízení.

Výhodou jejich užití je vysoká pohotovost v provozu a relativně nízká hmotnost. Velkou nevýhodou je vysoká cena jednotky energie (zhruba 1.000 x proti ceně elektrické energie odebírané ze sítě). Je tedy snahou každého uživatele těchto zdrojů prodloužit jejich životnost co nejdéle.

Všeobecně se má za to, že suché články mohou elektrickou energii pouze vydávat, nikoli akumulovat. Praxe ovšem potvrzuje, že tomu tak není. Suché články mají i akumulační schopnosti i když v omezené míře a jejich životnost lze regenerací za vhodných podmínek prodloužit minimálně o 100 percent.

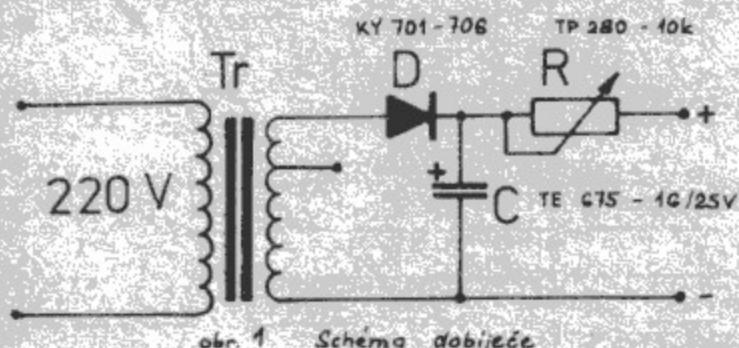
Podle současného stavu nabídky výrobců lze rozdělit suché články (dále v článku označované jako baterie) do 5 systémů:

	označení	svorkové napětí
1)	zinkouhlíkové baterie Standart	1,5 V
2)	burelové alkalic-ké články Alkali	1,5 V
3)	rtuťové články Merkury	1,35 - 1,4 V
4)	stříbrné články Silberoxyd	1,5 V
5)	lithiové články Lithium	1,5 V

Důležitým údajem baterií je kromě svorkového napětí i jejich kapacita. Hodnoty kapacit článků od jednotlivých výrobců jsou uvedeny v tabulkách 1 a 2.

Při regeneraci je nutno dodržet tyto zásady:

- Baterie nesmí být mechanicky, nebo elektromechanicky poškozena.
- Svorkové napětí jednotlivých článků nesmí poklesnout pod cca 1 V. Při větším poklesu napěti je již regenerace neefektivní. Je vhodné začít s regenerací po ztrátě zhruba 1/3 kapacity baterie.
- Aby nedocházelo k zahřívání a nežádoucím chemickým pochodem, je třeba volit nabijecí proud poměrně malý. Jako bezpečnou hodnotu lze použít nabijecí proud odpovídající 1/100 jmenovité kapacity článku (například kapacita článku je 1.000 mAh, takže nabijecí proud volime 10 mA). Vzhledem k účinnosti dobíjení (cca 75 percent) je nutné volit dobu nabíjení podle stupně vybití, tj. nejlépe 24 - 48 hodin.

obr. 1 Schéma dobíječe

K nabíjení lze použít kterékoliv nabíjecí zařízení (nabíječky autobaterií a pod.), je však nutné dodržet velikost nabíjecího proudu. Možná alternativa zapojení nabíječky je na obr. 1.

Pokud jde o nabíjení zinkouhlíkových baterií (označení Standart) je vhodné využít aplikace patentu holandského vynálezce Ernesta Beera z roku 1954 (patent je veden pod názvem "Nabíjení asymetrickým střídavým proudem, kterým lze nabíjet suché články a akumulátory"). Tento způsob nelze však použít pro alkalické a rtuťové články.

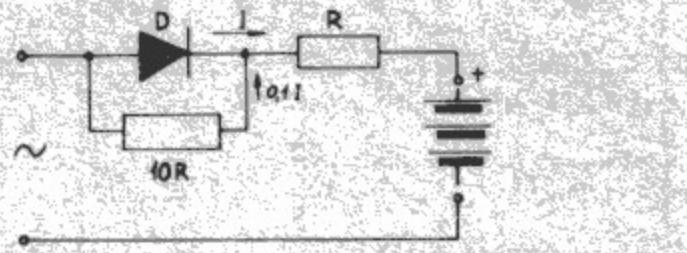
Podstata spočívá v tom, že se u suchých článků částečky zinku vracejí ke stěně kalíšku. Při nabíjení stejnosměrným proudem se tyto částečky shlukují a vytvářejí jakousi krystalickou strukturu a kalíšek se po čase proděraví. Dle metody E. Beera vytvoří zinkové částečky vlivem asymetrického střídavého proudu souvislou vrstvu hladkého zinku na stěně kalíšku. Úspěchu při nabíjení lze dosáhnout tehdy, bude-li kladná půlylna nabíjecího proudu alespoň 10x větší než záporná. Nabíjecí proud má být pro monočlánek asi 250 mA, tj. asi 1/10 kapacity článku. Doba nabíjení je asi 10 až 15 hodin. Regenerovat lze články, u nichž nepokleslo svorkové napětí pod 1,3 V (měřeno naprázdno).

Schemata varianty nabíjení je na obr. 2. Místo pevného omezovacího odporu je použita žárovka, která slouží zároveň i ke stabilizaci proudu. Nabíjení probíhá v poloze přepínače 1, v poloze 2 měříme napětí článku naprázdno a v poloze 3 napětí zatíženého článku. Popsaným způsobem lze regenerovat zinkouhlíkový suchý článek téměř stoprocentně 10 - 20x.

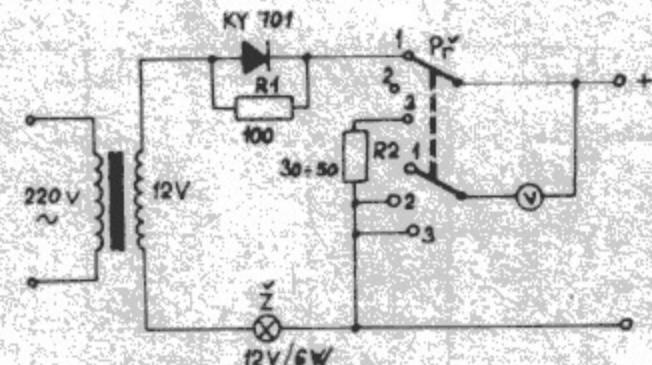
Použitá literatura:

- Amaterské radio, řada B, č. 2/1977
- Československá fotografie, č. 3/1984 - H. Bukal: Chemické zdroje el. energie a jejich regenerace.

Ing. Jiří Hodina
ÚOK technická ČSS

Základní schéma zapojení nabíječe suchých článků

obr. 2 Celkové schéma zapojení nabíječe suchých článků

TABULKA I. - Tuzemské baterie

Tuzemské označení	Zahraniční označení	Napětí V	Rozměry mm	Hmotnost g	Kapacita mAh
monočlánek	Mono	1,5	34x61,5	95	2.400
malý monočl.	Baby	1,5	26,2x50	46	1.800
tužk.monočl.	Mignon	1,5	14,5x50,5	18	350
plochá bater.	Normal	4,5	62x22x67	110	1.500
destičk.bat.	Block	9	26x17,5x48	35	500

TABULKA II.

Rozměry (mm) průměr	výška	hm. g	sy- st.	na- pě- tí V	kapacita mAh	DURACELL (Mallory)	VARTA	UCAR (Union Carbide)
34,2	61,5	125	A	1,5	10.000	MN 1 300	4020	E 95 450
26,2	50	65	A	1,5	5.500	MN 1 400	4014	E 93 430
14,5	50,5	23	A	1,5	1.800	MN 1 500	4006	E 91 410
10,5	44,5	13	A	1,5	800	MN 2 400	4003	E 92 470
26,5x17,5x 48,5		46	A	9	500	MN 1 604	4002	522 490
62x22x67		154	A	4,5	4.400	MN 1 203	-	-
12	30,2	9,5	A	1,5	650	MN 9 100	4001	E 90
16,9	60,3	32	A	4,5	580	PX 19	4019 V 19 PX	531
16,8	50	33	A	4,5	580	PX 21	4021 V 21 PX	523
16,9	42,4	22	A	3	580	PX 24	4024 V 24 PX	532
23	5,9	7	A	1,5	300	PX 825	4825 V 825 PX	EPX 825
13	25,4	11	R	5,6	175	7 H 34	4034 V 7250 PX	537
16,4	15,4	8,3	R	2,7	250	PX 14	4015 V 14 PX	EPX 14
15,2	20	8	R	5,6	100	PX 23	4023 V 23 PX	EPX 23
12,7	20,5	9,2	R	5,6	150	PX 27	4027 V 27 PX	EPX 27
15,6	6,2	4,1	R	1,35	250	PX 625	4625 V 625 PX	EPX 625
15,6	6,2	4,3	R	1,35	350	RM 625 N	4627 V 625 HM	E 625 E
11,6	5,4	2,6	R	1,35	210	PX 675	4677 V 675 PX	EPX 675
11,6	5,4	2,3	R	1,4	210	MP 675 H	4675 V 675 HP	EP 675 E
16,4	11,2	7,9	R	1,35	500	PX 640	V 640 PX	EPX 640
16,4	16,8	12	R	1,35	1.000	RM 1 N	V 1 PX	EPX 1
11,6	3,4	1,1	R	1,35	80	PX 400	V 400 PX	EPX 400
11,6	5,4	2	S	1,5	130	10 L 14	541	357
12,9	25,2	11	S	6	130	PX 28	4028 V PX 28	-
11,5	4,2	1,3	S	1,5	85	D 350	529/549	344/350
11,6	2,8	1	S	1,5	70	D 389	534/554	389/390
11,6	2,2	0,8	S	1,5	35	D 391	533/553	391/382
7,75	3,6	0,8	S	1,5	38	D 392	547/527	392/384
7,75	5,33	1	S	1,5	75	D 393	546/526	393/309

CENTRÁLNÍ AKCE

II. SEMINÁŘ DOBROVOLNÝCH PRACOVNÍKŮ V HISTORICKÉM PODZEMÍ

Dne 16.3.1985 byl uspořádán plzeňským muzeem a ZO ČSS 3-02 "II. seminář dobrovolných pracovníků v historickém podzemí". Akce se tentokrát konala v pošumavském městečku Klatovy. Účastníci semináře měli možnost prohlédnout si opuštěný důl "Loreta", dřívější majetek pánů z Kolowratu. Dnes slouží pouze koloniím netopýrů jako hnízdiště. O původní technické vybavení dolu mělo zájem Národní technické muzeum v Praze. Organizátoři semináře ještě uspořádali prohlídku rekonstruovaného historického klatovského podzemí a katakomb s mumiemi. Na večerní besedě měl zajímavý referát dr. Fr. Skřivánek, ve kterém pojednával o jednotlivých typech podzemních prostor. O práci ZO ČSS 6-17 Topas Brno předvedl ing. I. Audy poutavý diafon, který sklidil zasloužený potlesk. Vzájemná výměna zkušeností vyplnila zbytek večera.

Na adresu pořadatelů je možno ještě dodat, že celá akce byla velice pečlivě připravena a zorganizována. Doufejme, že v příštím roce uverejnění ve Stalagmitu pozvánku na "III. seminář" a po něm i vlastní zprávu.

Zdeněk Beneš - Žrout
ZO ČSS 1-06, Speleologický klub Praha

SPELEOFÓRUM 85

Již po čtvrté se sešli jeskyňáři ze všech koutů republiky v Moravském krasu na setkání SPELEOFÓRUM. Přijeli, aby se podělili o své zážitky z návštěv i průzkumu krasu Československa i mnoha zemí Evropy. Hlavní náplní Speleofóra 85 byly opět přednášky doprovázené diapozitivy o akcích uskutečněných během předchozího roku československými jeskyňáři. Filmové dokumenty jsou zatím až na pozoruhodné výjimky vzácné.

Speleofórum pořádala ZO ČSS 6-14 Suchý žleb společně s ÚOK pro výchovu ČSS. Akce proběhla 25. až 28.4.1985 v hotelu Zlatá lípa v Lipovci (Moravský kras). Organizační výbor pracoval ve složení: RNDr. V. Kahle, J. Kyselák, RNDr. J. Otava, Ing. O. Šimíček, PhDr. H. Šimíčková, RNC. P. Zajíček.

Všechny ZO ČSS a též OS SSS byly o připravené akci informovány pozvánkou, která zároveň obsahovala pokyny k psaní příspěvků.

Sborník Speleofórum 85, který byl sestaven z 24 došlých příspěvků, dokumentuje nejdůležitější výsledky českých a slovenských jeskyňářů v roce 1984 doma i v zahraničí. Sborník je proti minulým letům rozšířen o kapitolu obsahující zprávy o jeskyňářském dění v Bulharsku, Jugoslávii, Polsku, Rumunsku a SSSR.

Sborník obsahuje anglická resumé všech příspěvků. Zprávy z vý-

chodních zemí jsou přeloženy do angličtiny v plném rozsahu. Vyšel nákladem 400 kusů a cena jednoho výtisku je 30 Kčs.

V případě vašeho zájmu o sborník, napište své objednávky na adresu:

SPELEOFÓRUM
Horova 68
616 00 Brno

Oproti minulým letům bylo Speleofórum 85 rozšířeno o novou část, kterou jsme nazvali Sraz nadšenců. Ti, kteří přijeli, projevili skutečné své nadšení, protože mohli obětovat den dovolené. Hlavním důvodem pro organizování této akce byla snaha o vytvoření příležitosti, při které by bylo možno prodebatovat otázky týkající se organizace zahradníčích akcí, vybavení pro pohyb a pobyt v jeskyních, jednolanové techniky i dokumentace.

Z hodnotné diskuse, která proběhla v pátek 26.4., byly pořízeny záznamy, podle kterých bude zpracován příspěvek pro Stalagmit. V pátek večer a v sobotu odeznělo celkem 24 přednášek. Navíc účastníci shlédli dva filmy o objevných postupech v jeskyni Spirálka. Sobotního večera se zúčastnilo více než sto diváků. Nedělní dopoledne bylo věnováno exkurzím. Nejpočetněji byla obsazena exkurze do Staré Amatérské jeskyně. Ostatní směrovaly do Rudického propadání, Píkové dámy a Harbešské j.

Pořadatelé chtějí na tomto místě poděkovat všem, kteří jakkoliv pomohli při organizaci Speleofóra 85 a děkuji též JmKV ČSS a UV ČSS za finanční pomoc.

V.K., O.Š.

VII. SETKÁNÍ SPELEOLOGŮ V ČESKÉM KRASU S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ

Setkání speleologů v Českém krasu s mezinárodní účastí je nejstarší akcí pořádanou pravidelně od vzniku České speleologické společnosti. Každoročně setkání uspořádá ZO ČSS 1-06, Speleologický klub Praha za spoluúčasti ZO ČSS z Prahy a Středočeského kraje, jako centrální akci ČSS.

Pro setkání je již pravidelně dodržována doba konání o víkendu na přelomu květen - červen.

Letošní, již sedmé se konalo od 30.5. do 2.6. v Karlštejně.

Účastníci byli ubytováni jednak v ubytovně TJ Sokol Karlštejn (zde také v klubovně probíhalo promítání a přednášky), v chatičkách na tábořišti v Karlštejně, v hotelu v Dobřichovicích a dále v Srbsku.

Ti co přijeli později a nebyli předem přihlášeni, nebo měli vlastní stany, byli ubytováni rovněž na tábořišti v Karlštejně.

Také letos probíhal již standardní program:
- terénní exkurze do jeskyní Českého krasu,
- geologická exkurze, kterou letos vedl Dr.P. Bosák,
- predvádění speleotech-niky a speleopotápění,
- soutěž speleologické dovednosti,
- večerní promítání a přednášky,
- páry, při které při-

šel i kouzelník a svým vystoupením dával podnět k použití dalších netradičních metod.

Sobotní večer byl tak jako každý rok - věnován posezení u ohně.

Soutěže speleologické dovednosti, která se skládala z prolezání určitého úseku Srbských j. a prolezání vystrojeného speleotrenažéru na čas, se zúčastnilo celkem 11 soutěžících (4 zahraniční a 7 členů ČSS). Konečné pořadí bylo:

1. Savio Spartaco - Itálie - (08.10)
2. Salustri Pier Luigi - Itálie - (11.37)
3. Kubálek Jiří - ZO ČSS 1-06 - (13.56)
4. Novotný Miloš - ZO ČSS 1-06 - (14.57)
5. Skoupý Karel - ZO ČSS 6-10 (15.37)
6. Steiner Pavel - ZO ČSS 1-06 (17.07)
7. Bartha László - MLR (18.06)
8. Genersich Gyorgy - MLR (19.34)
9. Gross Zdeněk - ZO ČSS 7-04 (23.54)
10. Vlk Luděk - ZO ČSS 1-06 (26.00)
11. Hrubý Karel - ZO ČSS 7-04 (46.25)

Časy jsou uvedeny v závorkách a představují minuty sekundy. Protože letošní trať byla stejná jako v loňském roce, lze do jisté míry srovnávat a proto uvádíme výsledky soutěžících z roku 1984:

1. Záviška M. ZO 1-06 (12.06)
2. Augustýnek J. ZO 7-04 (17.58)
3. Kozík A. PLR (18.50)
4. Gross Zd. ZO 7-04 (24.28)
5. Bartha L. MLR (26.43)
6. Vlk L. ZO 1-06 (40.50)

Porovnáním výsledků zjistíte u stejných účastníků převážně výrazné zlepšení.

Exkurze na základní lokality Českého krasu se konaly v každoročním rozsahu a byly letos obhaceny návštěvou nových objevů.

Především byl velký zájem o návštěvu pěti domů objevených v Netopýří jeskyni v roce 1984 a které od propojení se Srbskými jeskyněmi dělí pouze 5ti metrová zátka. Tyto nové prostory představují bájně III. patro systému Srbských jeskyní v lomu na Chlumu a po uvolnění průchodu mezi Netopýří j. a Srbskými j. vznikne systém s osmi domy, spletí chodeb, komínů a plazivek o celkovém převýšení přes 70 m.

Propojení provedou členové ZO ČSS 1-06 až po uzavření všech vchodů do Srbských jeskyní a zajistí tak ochranu nových prostor před vandalismem.

Při organizování exkurzí velmi aktivně pomáhali členové ZO ČSS 1-01, 1-02, 1-05, 1-06 a 1-10.

Vlastního setkání se zúčastnilo celkem 142 osob, přičemž v sobotu večer se krátkodobě zvýšil ještě o dalších 19.

Zahraničních účastníků bylo 42 a zastoupeny byly: Itálie, Maďarsko, NDR, NSR a Švédsko.

Setkání si u účastníků získává dobrý zvuk, čehož příkladem je např. pochvalný článek otištěný v NSR, nebo opakujičí se návštěvy ze zemí s bohatým krasem jako třeba z Itálie.

Příští, VIII. setkání speleologů v Českém kra-su s mezinárodní účastí se uskuteční ve dnech 29.5.86 až 1.6.86 v Karlštejně.

Přihlášky si můžete již dnes vyžádat na adresu:

Vladimír Vojíř
Slezská 48
120 00 Praha 2
ČSSR

Na fotografii J.Tomáše je Západní jeskyně

KOLEM JEŠTĚDSKÝCH DĚR

Ve dnech 8.-9.6.1985 proběhl 14. ročník speleopochodu "Kolem ještědských dří", pořádaný ZO ČSS 4-01 Liberec.

Start závodu byl na konečné stanici elektrické dráhy číslo 3 v Horním Hanychově ve 12 hodin. Od startu vyrazili závodníci k Hanychovskému lomu - Hanychovské jeskyni. Odtud následo-

valo prudké stoupání na Rašovský hřeben k pomníku "Dělnického hnuti". Krátký sestup hustým smrkovým lesem končí u jeskyně a vyvěračky Basa. Po úboční cestě severozápadním směrem, s výhledem na jižní podhůří ještědského hřbetu, přišli účastníci na vrchol Vápenice s jeskyní Liščí. Následovalo mírné stoupání k chatě "Na pláních". Červená hřebenová značka přes vrchol Ještědu, Výpřež a Malý Ještěd zavede nás ke křížanskému Solwayovu

lomu s Loupežnickou jeskyní. Dále po červené značce přes Špičák a Velký Vápenný k Západní jeskyni do cíle pochodu. Nejrychlejší závodníci uběhnou pětadvacetikilometrovou trať v čase kolem dvou hodin. Ostatní jdoucí turistickým pochodem s nahlédnutím do jeskyň a jiných objektů při trase, přicházejí do cíle mezi sedmnáctou až devatenáctou hodinou. Posezení u ohně s občerstvením je zakončením sobotního dne. V neděli následuje volná exkurze do Západní jeskyně a individuální odjezd domů.

Letošního 14. ročníku se zúčastnilo 65 členů z různých ZO ČSS, jiných organizací a také hosté z NDR.

Nejrychlejší závodník byl Václav Bednář z Lokomotivy Liberec, který uběhl trať zkrácenou pro nepřízeň počasí, za 1 hodinu 41 minut.

Příští, jubilejní 15. ročník speleopochodu "Kolem jestědských dří" se bude konat začátkem června 1986. Pozvánky budou odesány včas do všech základních organizací ČSS, které jsou v adresáři ČSS. Všechny nově příchozí uvítáme a srdečně zveme.

Václav Velechovský
ZO ČSS 4-01 Liberec

SYMPÓSIUM O SPELEOTERAPII S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ.

Ve dnech 20.-24. února 1986 proběhne v Blansku Symposium o speleoterapii s mezinárodní účastí. Pořádá jej Komise pro speleoterapii Mezinárodní speleologické unie (UNESCO), ÚOK pro speleoterapii České speleologické společ-

nosti a Geografický ústav ČSAV Brno ve spolupráci s Českou pediatrickou společností J.E. Purkyně při ČSAV a OÚNZ Blansko. Patronát nad akcí přebral ministerstvo kultury ČSR, OV KSČ Blansko a OVN Blansko.

Hlavními tématy jednání jsou:

- Karsologické faktory a aspekty prostředí ve speleoterapii,
- Význam speleoterapie v léčbě Astmatu bronchiale,
- Zasedání Komise pro speleoterapii MSU a ÚOK pro speleoterapii ČSS.

Jednání budou probíhat v hotelu Dukla v Blansku.

Program:

20.2.86 příjezd a registrace, ubytování.

21.2.86 dopoledne - slavnostní zahájení, společný oběd, odpoledne zasedání sekcí s referáty a diskuzí, zasedání komisí.

22.2.86 po celý den zasedání sekcí a komisí, odpoledne slavnostní zakončení, večer společenský a kulturní program

23.2.86 autobusová exkurze - dopoledne do Moravského krasu s návštěvou speleoterapeutického léčebného zařízení v Ostrově u Macochy. Odpoledne návštěva experimentální speleoterapeutické stanice v Mladči u Litovle v Severomoravském krasu. Večer koktail na rozloučenou a návrat do Blanska.

24.2.86 odjezd z Blanska, prohlídka Brna (historické a kulturní památky, Mendelianum, muzeum Anthropos atd.)

Poplatky:
účastnický poplatek 350 Kčs (organizační náklady, sborníky, exkurze), ubytování 54 Kčs za lůžko a noc, společný oběd 70 Kčs. Vlastní stravování individuálně. Tj. při celém programu za účast. poplatek, společný oběd a ubytování 636 Kčs.

-red-

III. MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ V MORAVSKÉM KRASU

V rámci oslav 40. výročí založení Speleologického klubu Brno, první poválečné speleologické organizace v českých zemích, uspořádal ZO ČSS 6-12 Speleologický klub Brno III. mezinárodní setkání v Moravském krašu.

Akce se konala ve dnech 4. až 8.9.1985, jako centrální akce ČSS, konaná pod patronací ÚOK pro výchovu ČSS. Na pořádání setkání se podílely aktivně ZO ČSS 6-08 Dagmar, 6-10 Metra, 6-14 Suchý žleb a 6-17 Topas. Do jisté míry pomohly i ostatní ZO ČSS umožněním exkurzí na své lokality.

Přihlášky zaslalo celkem 181 osob, z toho z jednotlivých zemí:

ČSSR	36
Rumunsko	41
NDR	38
Maďarsko	28
Bulharsko	14
SSSR	10
Polsko	6
Jugoslávie	4
NSR	3
USA	1

Vlastního setkání se však zúčastnilo 165 osob a to z těchto zemí v následujících počtech:

ČSSR	69
(z toho 27 pořadatelů)	
NDR	43
Bulharsko	21
Maďarsko	20
Rumunsko	5
NSR	3
Rakousko	2
Itálie	1
USA	1

Z toho vyplynulo, že pořadatelům vznikly starosti s obsazením nadbytečných lůžek a tím i zvýšená celková režie.

Vlastní program na setkání probíhal zhruba takto:

3.9. - podle přihlášek se mělo dostavit 63 účastníků, ale přijelo jich pouze 11. Tím vznikl problém úhrady přebý-

vající stravy.

4.9. - probíhal příjezd hlavní části účastníků, registrace, ubytování, výběr exkurzí a na vazování kontaktů mezi skupinami.

5.9. - Slavnostní zahájení v 9,00 hod. v kinosálu MNV Sloup. Projev tajemníka MNV Sloup a projev předsedy ČSS doc. Panoše, který ve svém projevu zhodnotil uplynulých 40 let a přínos členů Speleologického klubu Brno pro rozvoj amatérské speleologie.

Následoval diafon o Moravském krašu od Ing. I. Audyho, předsedy ZO ČSS 6-17 Topas. Potom probíhaly exkurze dle zájmu účastníků.

6.9. - Po celý den probíhaly exkurze dle programu a výběru účastníků.

7.9. - Dopoledne a odpoledne rovněž probíhaly exkurze dle programu. Večer v 18,30 byl koncert v Eliščině domu Slopských jeskyní za účasti 188 osob.

Ve 20,30 hod byl zapálen táborák na rozloučenou s občerstvením

8.9. - během dopoledne probíhal odjezd účastníků.

K nedostatkům patřil např. malý počet jazykově zdatných členů, což vedlo k těžkostem především při domluvě na exkurzích. Rovněž byl malý počet motorových vozidel pořadatelů a pod.

Ke kladům patřil široký výběr možností účasti na exkurzích na veškeré významné lokality Moravského krašu. Za to patří především dík GÚ ČSAV, Moravskému krašu - provozu jeskyní a SCHKO MK. Rovněž patří dík všem ZO ČSS, které umožnily navštívit své lokality.

Zpracováno dle 30ti stránkové zprávy o akci, dodané redakci.

-red-

DROBNÉ ZPRÁVY

REDAKČNÍ RUBRIKA

VZPOMÍNKA NA RNDR. RUDOLFA BURKHARDTA

Když 17.5. 1975 po krátké a těžké nemoci náhle zemřel Ruda Burkhardt, nebylo snad jednoho jeskyňáře na jižní Moravě, který by nenesl těžce tuto ztrátu. Vždyť Ruda byl člověk, který, přestože byl velký znalec krasu, měl vždy velmi blízko k prostému amatérskému speleologovi. Na krasovém oddělení Moravského muzea, které vedl, se téměř denně střídaly návštěvy speleologů. Někteří přišli pro radu, svěřit se se svými badatelskými problémy a nebo jen tak si popovídат. A nás Ruda nikdy nikoho neodmitnul, pro každého měl vlivné slovo a ten svůj typicky nevzpytnělý úsměv.

Není účelem naší vzpomínky hodnotit jeho odbornou činnost. To již učinili jiní. Rád bych se zde zmínil pouze o jedné věci. Ruda Burkhardt si nade nadevše zamíloval střední část Moravského krasu - problémy Křtinského a zvláště Jedovnického potoka mu byly vždy velmi blízké a převážnou část své činnosti, zejména v posledních letech života, věnoval jejich řešení. Jedovnický potok, plynoucí neznámým podzemím mezi Rudickým propadáním a Býčí skálou mu nedal spát. Jeho zásluhou a iniciativou se dala dohromady parta speleologů a spojila své síly bez ohledu na skupinovou příslušnost. Nejprve vyhledávání horních etáží s cílem obejít jak v Býčí skále, tak i z Rudického propadání, kde došlo k dílčímu úspěchu objevem Velikonoční j. s odtokovým Srbským sifonem. Situace se zdála beznadějná - sifony nešlo prekonat ani horními etážemi a v té době ani potápěčsky.

Ruda přichází s odvážným projektem na prostřílení přítokového sifonu vyražením štoly. Mnoho práce speleologů předcházelo prvnímu rachotu vrtačky a dunění odstřelu. A pak náhle přichází 17. květen 1975 ...

Trvalo dlouhou dobu, než se dal na Býčí skále dohromady nový kolektiv, aby pokračoval v započatém díle. Potápěčům se podařilo proniknout hluboko do nitra Přítokového sifonu. Opět se ozvaly vrtačky i odstřely a štola dosáhla svého cíle vyústěním do nových, velkolepých prostor. Ukázalo se, že Rudova myšlenka a jeho projekt byly správné.

Při pohledu na plán nových prostor se vnučuje neodbytná otázka - proč na této mapě chybí v nově objevených prostorách jeho jméno? Cožpak za těch 10 let od Rudovy smrti speleologové zapomněli, kdo jim ukázal cestu?

Hugo Havel, ZO ČSS 6-08

VZPOMÍNKA NA PROF. DR. KARLA ABSOLONA

Dne 6. října 1985 uplynulo 25. let od úmrtí jednoho z největších velikánů československé speleologie, dr. Karla Absolona, profesora Karlovy univerzity. Přemožitele propasti Macochy suchou i vodní cestou, ale také významného badatele Dolních Věstonic, kustoda přírodovědných sbírek Moravského muzea, zakladatele pavilonu Anthropos, atd., atd.....

-red-

VZPOMÍNKA NA JAROSLAVA PETRBOKA

Není téměř jeskyně v Českém krasu - mimo nověji objevených - kde by se nedaly zjistit známky významného úsilí nestora krasových badatelů - Jaroslava Petrboka. 14. prosince 1985 tomu bude 25. let co J. Petrbok zemřel.

-red-

NA SPOLEČNOU CESTU ŽIVOTEM VYKROČILI

V průběhu roku 1985 vstoupili do svazku manželského množí z členek a členů České speleologické společnosti. Oznámení dostáváme do redakce dva týdny či týden před ohlašovanou událostí a tak v závěru roku, těm kdo to dosud neví, sdělujeme, že sňatek uzavřeli:

6. dubna 1985 Romana Chadová a Petr Jelinek (ZO ČSS 1-06), Jana Brokešová a Vlastimil Ha- vlas (7-06) dne 27. dubna 1985, Ludmila Augustínská a Pavel Hotárek (6-08) dne 25. května 1985, Linda Houdková a Jaroslav Veselý (1-06) dne 8.6.1985, Miluše Řihová a ing. Zdeněk Reichl (7-06) dne 15. června 1985, Barbora Novotná a Mojmír Záviška (1-06) dne 19. července 1985, Eva Pokorná a Tomáš Kočí (1-06).

Uvedeným novomanželům přejeme úspěšné putování za životním štěstím.

JAKÝ BUDE STALAGMIT?

Dostáváme do redakce první vyplněné dotazníky, které jsme vložili do některých čísel Stalagmitu, ve snaze zjistit názory čtenářů. A už je to tady. Jedni považují distribuci prostřednictvím dopisovatelů v ZO za vyhovující (jsou zatím ve většině) - druzi zase bědují, co to bylo za nápad, protože jejich dopisovatel nezajišťuje včasné dodání výtisků členům. Faktem je, že pro redakci je dopisovatel hmatatelnou osobou, která má zajistit, aby se každý výtisk dostal ke svému čtenáři. Ale také dbát na to, aby se v distribuci dozvěděli včas každou podstatnou změnu v počtu členů, v adrese a pod. Aby nedostatky v distribuci bylo možné snadno nalézt. Bud do ZO nedošel, nebo ano, ale nebyl rozdán. Vesměs se vyslovujete pro to, aby bylo preferováno vydávání Stalagmitu, že postrádáte více článků z centrálních akcí a informace z činnosti složek ČSS a dáváte přednost aktuálnosti zpráv. K tomu je však také nutno si uvědomit, že usnesením UV ČSS byla již před drahou dobou stanovena povinnost pro pořadatele zahraničních expedicí a centrálních akcí, že do jednoho měsíce po skončení akce musí podat do redakce Stalagmitu zprávu k publikaci.

Od dopisovatele M. Sedláka (6-05) jsme dostali obsáhlý dopis, ve kterém však vychází z poněkud odlišného stavu současné realitě. Jinak bychom mu dali za pravdu. Snad bude příležitost pro poskytnutí vysvětlení. Pavel Žlab (1-03) se ptá na podmínky k zasílání příspěvků k otisku. Strojem psaný rukopis (30 rádek na stranu při 60 písmenech včetně mezer v rádce), tuší kreslené obrázky na bílém nebo pauzovacím papíre s popisky podle šablony, nebo propisem. Fotografie o formátech 13 x 18 až 24 x 30 cm černobilé, nejlépe lesklé s uvedením autora a popisem snímku na zadní straně - pozor ať se nepropíše skrz fotku. A. Tůma (6-11) si naříká na dopisovatele v ZO, že nezajišťuje včasné dodání výtisků členům. K návrhu publikovat zprávy z činnosti jednotlivých ZO stejně jako k nekonečnému seriálu představování všech ZO (trval by po mnoho let) vzniká problém, že z některých ZO dostaneme pouze pár rádek či nic a od jiných mnohastránkové elaboráty o ničem, když redakce materiál upraví do možného rozsahu, tak se stává černou ovci. Podrobnejší to rozebereme v dopisu. Pro to jaký bude dále Stalagmit budou vaše veškeré odpovědi vyhodnoceny a získané námitky použity. Lze souhlasti s Ing. J. Seidlem, když piše: "Osobně bych uvítal, kdyby Stalagmit obsahoval více "obyčejných zpráv" z činností organizací, které nemusí mít zrovna vědeckou úroveň, ale dělají přehled o normální, běžné činnosti organizací." -red-

